

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Obchodní vztahy mezi Švýcarskem a Evropskou unií
Trade Relations Between Switzerland and the European Union

Student: Kateřina Mecová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Michaela Tichá

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra národohospodářská

Zadání bakalářské práce

Student: **Kateřina Mecová**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **6202R027 Národní hospodářství**
Téma: **Obchodní vztahy mezi Švýcarskem a Evropskou unií**
Trade Relations Between Switzerland and the European Union

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Teorie zahraničně-obchodní politiky
  3. Vývoj obchodních a politických vztahů mezi Evropskou unií a Švýcarskem
  4. Zahraniční obchod Švýcarska v kontextu Evropské unie
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratek
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

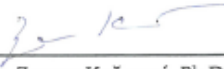
Seznam doporučené odborné literatury:

- CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5.
DVOŘÁK, Pavel. *Základy mezinárodní obchodní politiky*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. ISBN 80-7079-658-8.
VAHL, Marius a Nina GROLIMUND. *Integration without Membership: Switzerland's Bilateral Agreements with the European Union*. Brussels: Centre for European Policy Studies, 2006. ISBN 92-9079-616-2.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Michaela Tichá**

Datum zadání: 25.11.2011
Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Zuzana Kučerová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 9.5. 2012

Podpis: *Kaerina Hecl*

Obsah

1	Úvod	4
2	Teorie zahraničně – obchodní politiky	6
2.1	Vymezení pojmu zahraničně - obchodní politiky	6
2.2	Směry obchodní politiky.....	7
2.3	Nástroje obchodní politiky	9
2.3.1	Smluvní nástroje obchodní politiky	9
2.3.2	Autonmní prostředky obchodní politiky	10
2.4	Mnohostranný obchodní systém	11
2.4.1	Principy.....	12
2.4.2	Pravidla a závazky.....	12
2.4.3	Mezinárodní organizace	14
3	Vývoj obchodních a politických vztahů mezi Evropskou unií a Švýcarskem.....	17
3.1	Vznik Evropského sdružení volného obchodu.....	17
3.1.1	Charakteristika a cíle ESVO.....	17
3.1.2	Vývoj obchodních vztahů zemí ESVO a Evropských společenství	19
3.2	Spolupráce Švýcarska a Evropské unie na základě bilaterálních dohod	22
3.2.1	První balík bilaterálních dohod mezi Švýcarskem a EU (ES).....	24
3.2.2	Druhý balík bilaterálních dohod	27
4	Zahraniční obchod Švýcarska v kontextu Evropské unie.....	33
4.1	Ekonomický vývoj Švýcarska	33
4.2	Obchodní výměna států ESVO a Evropské unie	34
4.3	Obchodní výměna mezi Švýcarskem a Evropskou unií	35
4.3.1	Komoditní struktura exportu a importu Švýcarské konfederace s Evropskou unií.....	37
4.3.2	Hlavní vývozní partneři Švýcarska v letech 2001 a 2010.....	41
4.4	Obchodní a ekonomická spolupráce Švýcarska a České republiky	42
5	Závěr.....	48
6	Seznam použité literatury	50
7	Seznam zkratk	52

1 Úvod

Téma této bakalářské práce je „Obchodní vztahy mezi Švýcarskem a Evropskou unií“. Toto téma je aktuální, protože Švýcarsko je silný ekonomický stát, který leží ve střední Evropě a patří mezi hlavní obchodní partnery Evropské unie. Evropská unie je hlavní obchodní partner Švýcarské konfederace. Švýcarsko je proexportně založený stát.

Tato práce se bude zabývat teorií zahraničně – obchodní politiky, vývojem obchodních a politických vztahů mezi Evropskou unií a Švýcarskem a zahraničním obchodem Švýcarska v kontextu Evropské unie.

Hlavní cíl této bakalářské práce je zhodnocení obchodních a politických vztahů mezi Švýcarskem a Evropskou unií.

Ve druhé kapitole budou vymezeny základní pojmy obchodní politiky, popsány směry a nástroje obchodní politiky. Druhá kapitola se také bude zabývat mnohostranným obchodním systémem, ve kterém budou vylíčeny principy, pravidla a závazky obchodní politiky. Také zde budou ve stručnosti popsány mezinárodní organizace (GATT, GATTs, ESVO a WTO), ve kterých je Švýcarsko členem.

Ve třetí kapitole bude podrobně popsán vznik Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), vývoj obchodních vztahů Švýcarska v kontextu ESVO a Evropských společenství. Bude vymezen politický a ekonomický systém Švýcarska. Tato kapitola se také bude zabývat spoluprací Švýcarska a Evropské unie na základě bilaterálních dohod a bude vylíčen první a druhý balík bilaterálních dohod.

Ve čtvrté a zároveň závěrečné kapitole bude popsána inflace, nezaměstnanost, HDP v běžných cenách, HDP na obyvatele a otevřenost ekonomiky Švýcarska. V této kapitole bude vylíčen export, import států ESVO a Evropské unie. Čtvrtá kapitola se bude věnovat exportu, importu a komoditní struktuře obchodu mezi EU a Švýcarskem. Také v této kapitole budou nastíněni hlavní vývozní partneři Švýcarska. Tato poslední kapitola vylíčí export, import a komoditní strukturu obchodu mezi Švýcarskem a Českou republikou.

Ve druhé a třetí kapitole bude použita deskripce, ve čtvrté kapitole bude použita deskripce, komparace a analýza.

Tato bakalářská práce bude vycházet z odborných knih o mezinárodním obchodu a z odborných knih o vnějších obchodních a ekonomických vztazích Evropské unie. Také bude vycházet z internetových odkazů Švýcarského statistického úřadu, Českého statistického úřadu, mezinárodních organizací, Eurostatu a Euroskopu.

2 Teorie zahraničně – obchodní politiky

Zahraničně obchodní politiku lze definovat jako souhrn zásad, opatření, záměrů, strategií, nástrojů, smluv a institucí, jež nejčastěji stát provádí v oblasti zahraničního obchodu s použitím obchodně politických nástrojů, pomocí kterých vlády států ovlivňují zahraničně obchodní vztahy podnikatelských subjektů a vnitřní ekonomický vývoj národního hospodářství (Kubišta, 2009).

2.1 Vymezení pojmu zahraničně - obchodní politiky

Zahraničně – obchodní politika patří mezi hlavní nástroje hospodářské politiky státu. Suverenní postavení státu v mezinárodních vztazích je základ pro uplatnění obchodní politiky.

Podle Kalinské (2010) je vliv obchodní politiky na ekonomiku určen otevřeností ekonomiky¹ daného státu a zapojením do mezinárodního investování. Tyto ukazatele jsou dány rozměrem ekonomiky. Čím menší vnitřní trh, tím je většinou větší otevřenost ekonomiky a státy jsou více ovlivňovány koncepcí obchodní politiky své vlády. Pro státy, které mají stejně velký trh, platí, že vyspělejší státy mají větší podíl zahraničního obchodu na hrubém domácím produktu.

Jak uvádí Kubišta (2009), obchodní politiku lze definovat jako systém, který je součástí vyššího celku. Obchodní politika má horizontální a vertikální vazby, s politikami uvnitř státu a s politikami ostatních států (obchodní partneři).

Ze systemového hlediska je obchodní politika podsystémem hospodářské politiky státu, který má vnější a vnitřní vazby. Podle Kalinské a Štěrbové (2007) vnější vazby spojují obchodní politiku se zahraničně politickým a ekonomickým systémem jednotlivého státu. Vnější vazby jsou nad rámec státu a také spojují obchodní politiku daného státu se systémy obchodních politik jiných států. Vnější vazby, které jsou nad rámec státu, vyplývají z členství v mezinárodních ekonomických organizacích² a také jsou vytvářeny

---

¹ Otevřenost ekonomiky je dána mírou dovozu a vývozu zboží, služeb a přesunu kapitálu v podobě investic a půjček (Kliková a Kotlán 2006).

² Do mezinárodních ekonomických organizací patří Organizace spojených národů (OSN), Světová obchodní organizace (WTO) a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

mezinárodními obchodními ujednáními³. Vnější vazby, které jsou v rámci státu, jsou ovlivněny zahraničně politickými vztahy a zahraničně politickou orientací daného státu. Vnitřní vazby obchodní politiky jsou dány v národních legislativách daného státu. Obchodní politika se jako systém vztahuje buď k danému státu nebo k integračnímu seskupení, které má společnou obchodní politiku (např. Evropská společenství).

Jak uvádí Kliková a Kotlán (2006), nositelé obchodní politiky (vnější hospodářské politiky) jsou vláda a centrální banka. Nositelé se snaží s pomocí nástrojů dosáhnout určitých cílů, hlavně vyrovnané platební bilance a určité úrovně zahraničního dluhu nebo investic.

Zásady zahraničně - obchodní politiky se dělí na obecné a specifické. Obecné zásady se týkají ekonomických a mezinárodních vztahů. Mezi tyto obecné zásady patří zásada svrchovanosti, rovnoprávnosti, respektování národních zájmů a nevměšování se do vnitřních záležitostí. Specifické zásady se týkají obchodních a ekonomických vztahů. Patří zde zásada svobody obchodu, protekcionismu, zásada národního režimu.

Avšak nejdůležitější je zásada nejvyšších výhod, na jejímž základě se sestavuje doložka nejvyšších výhod u mezinárodních smluv. Doložka nejvyšších výhod je závazek dané země umožnit partnerskému státu všechny výhody, které již byly nebo budou udělovány ostatním partnerským státům (Kliková a Kotlán, 2006).

2.2 Směry obchodní politiky

V rámci obchodní politiky jsou vymezeny dva základní směry: liberalismus a protekcionismus.

Liberalismus v obchodní politice lze chápat jako odstranění překážek obchodu, otevření všech sektorů vnitřního trhu zahraničním konkurentům a naprosté odstranění přímých a nepřímých podpor země ve všech oblastech ekonomiky a také v oblastech s ekonomickými aspekty jako jsou např. zdravotnické služby, jak říká Kubišta (2009).

Cílem liberalismu je dosažení svobodné zahraničně - obchodní směny bez zásahů státu.

Jak uvádí Kalinská a Štěrbová (2007), liberalismus se může projevit jak pozitivně, tak negativně. Záleží hlavně na sociálních a ekonomických podmínkách dané země, aby

---

³ Mezinárodní obchodní ujednání jsou např. mnohostranné obchodní dohody, které jsou uzavřené v rámci Světové obchodní organizace, dohody o integračních seskupeních, regionální, bilaterální a meziregionální preferenční dohody o volném obchodu.

důsledky liberálního přístupu bylo možné identifikovat. Na jedné straně liberalismus vede k růstu specializace ekonomiky, do dané míry k eliminaci inflace, ale také ke stabilitě cen. Na druhou stranu liberální přístup může vyvolat zranitelnost ekonomiky v souvislosti s rostoucí závislostí na strategických dovozech, zvýšení nezaměstnanosti nebo snížení mezd, zvýšení konkurence na domácím trhu. Liberální kroky nepřijímají jednotlivé státy, ale většinou jsou zakotveny v mezinárodních mnohostranných i bilaterálních jednáních recipitou, tj. otevřením zahraničních trhů domácím vývozcům.

Protekcionismus v obchodní politice je naopak směr, který chrání domácí ekonomiku před vnějšími vlivy, především před negativními vnějšími vlivy. Podobně jako liberalismus se protekcionistické opatření může projevit jak pozitivně, tak negativně. Záleží hlavně na sociálních a ekonomických podmínkách dané země, aby důsledky protekcionistického přístupu bylo možné upřesnit. Podle Kubišty (2009) na jedné straně vede protekcionismus k vyšším mzdám nebo ke zvýšení zaměstnanosti a k základní sobestačnosti ekonomiky.

Avšak na druhé straně může protekcionismus vést ke stereotypizaci v domácí výrobě, ke stejné výrobní struktuře, k pomalému technickému vývoji, k potlačení konkurence na vnitřním trhu, k vyšším výrobním a spotřebitelským cenám a k inflaci.

Podle Kalinské (2010) jsou tyto směry pouze teoretické, v praxi se tyto dva směry v čisté podobě nevyskytují, protože obchodní politiky států jsou kompromisem mezi otevřenou ekonomikou pod vnějším konkurenčním vlivem a mezi ochranou domácí ekonomiky, zaměstnaností a proexportní podporou. Míra poměru mezi protekcionistickou obchodní politikou a liberální obchodní politikou závisí na historickém vývoji dané země a na mnoha faktorech státu. Avšak tyto přístupy přinášejí každé ekonomice své výhody a nevýhody, proto musí každý stát zvážit jejich krátkodobé a dlouhodobé dopady na ekonomickou a sociální sféru.

Podle Kalinské (2010) se protekcionistický přístup rozšířil autonomně na konci dvacátých let minulého století jako odezva na světovou krizi. Protekcionismus se nejdříve rozšířil v USA a poté v ostatních státech, které byly zapojeny do mezinárodní směny zboží. V etapě, která přišla po krizi, mezinárodní obchod poklesl za čtyři roky o dvě třetiny a protekcionismus byl pojmenován za hlavního viníka degresivní spirály tohoto vývoje. Protekcionistická opatření avšak nadále přetrvávala. Ke konci první poloviny 20. století měla podporovat rozvoj poválečných ekonomik, ve kterých se rozvíjela institucionální struktura a právní základna k proniknutí ochrannářské obchodní ekonomiky.

Rozvoj ekonomiky potřeboval větší zapojení do mezinárodní směny (hledání nových trhů a nezbytnost nových odbytišť), pro kterou bylo protekcionistické opatření partnerských států problémem. Bariéry obchodu byly postupně liberalizovány. Postupná liberalizace probíhala v bilaterálních a mnohostranných dohodách. Výsledkem vyjednávání o odstraňování překážek obchodu jsou bilaterální a mnohostranné dohody o volném obchodu a mnohostranný obchodní systém pod záštitou Světové obchodní organizace (WTO). Obchodní politiky států, které jsou členy WTO, jsou právně podřízeny mnohostrannému obchodnímu systému, který definuje přísnější podmínky překážkám obchodu. Země, které podepsaly dohody WTO, musí akceptovat smluvní rámec své obchodní politiky a eliminovat prostor pro ovlivňování vnějších obchodních vztahů a pro ochranu ekonomiky dané země. Státy ve svém obchodně-politickém rozhodování se musejí řídit jinými smluvními obchodními závazky⁴, jak uvádí Kubišta (2009).

Švýcarsko je členem WTO a musí se řídit všemi závazky, které z tohoto členství vyplývají. V realitě to znamená, že dovoz musí být liberální, avšak kromě potravin. Podle Zastupitelského úřadu ČR v Bernu (2010), švýcarský trh je relativně uzavřený, to platí hlavně vzhledem k subjektům mimo země EU, Japonska a USA, kteří usilují o vstup na švýcarský trh.

2.3 Nástroje obchodní politiky

Obchodní politika každého státu disponuje nástroji, které umožňují uplatnit cíle států, které se týkají vnitřní ekonomiky nebo obchodních vztahů se zahraničím, jak líčí Kalinská a Štěrbová (2007).

Nástroje obchodní politiky se člení na smluvní, autonomní, nástroje k omezení dovozu a nástroje na podporu vývozu.

2.3.1 Smluvní nástroje obchodní politiky

Podle Dvořáka (1999) smluvní prostředky obchodní politiky vyplývají z mezinárodní smlouvy, ke které je daná země vázaná a která ustanovuje obchodně politický režim s jinými suverénními státy. Patří zde principy nediskriminace, rovnosti stran, nejvyšších

---

⁴ Jiné smluvní obchodní závazky jsou např. dohoda o volném obchodu.

výhod. Tyto principy plynou z platebních, obchodních a celních dohod, také plynou z dohod o ochraně průmyslového či duševního vlastnictví a z dalších dohod s obchodně politickým obsahem.

Jak líčí Fojtíková (2009), primární nejstarší forma smluvních nástrojů je mezinárodní smlouva, která zprostředkovává kulturní komunikaci mezi státy, které mezi sebou obchodují. Stát je klíčový subjekt, který vyjednává smlouvy. Mezinárodní obchodní smlouva představuje oficiální domluvu, kterou uzavírají státy, aby stanovily vzájemná práva a řídily podmínky obchodu. Mezi obchodní smlouvy také patří mezistátní úmluvy, které zahrnují smlouvy o ochraně investic a dohody o omezení dvojího zdanění. Krátkodobější smluvní nástroje jsou obchodní dohody. Obchodní dohody mají návaznost na obchodní smlouvy a jsou zaměřeny na obchod s danou komoditou. Specifickou formou obchodních dohod jsou mezinárodní surovinové dohody. Mezinárodní surovinové dohody koordinují vztahy mezi producenty dané zemědělské komodity (suroviny jako je pšenice, káva, cín). Za cíl těchto dohod se klade dlouhodobá stabilizace cen. Také platební dohody jsou formy smluvních nástrojů. Platební dohody sjednávají státy jako samostatné úmluvy v případě, že úprava platebního styku není zahrnuta v obchodní dohodě. Platební dohody jsou uzavírány clearingově nebo ve volně směnitelných měnách. Clearingové platební dohody rozvíjejí obchod při nedostatku volně směnitelných měn. Způsob splacení pohledávek a závazků mezi jednotlivými zeměmi jsou předmětem platebních dohod. Všechny smluvní nástroje mají společný znak, tj. realizace obchodu za předem sjednaných podmínek zúčastněných států.

2.3.2 Autonomní prostředky obchodní politiky

Autonomní prostředky obchodní politiky se na rozdíl od smluvních prostředků neopírají o mezinárodní smlouvu, nýbrž o jednostranné rozhodnutí daného suverenního státu (Dvořák, 1999). Účelem autonomních nástrojů obchodní politiky je ochrana domácího výrobce před vnějším prostředím. Autonomní prostředky obchodní politiky se dělí na nástroje k omezení dovozu a na nástroje k podpoře vývozu.

Nástroje k omezení dovozu zahrnují cla, celní stropy, celní dávky, celní kvóty, ostatní mimocelní bariéry obchodu.

Clo je peněžitá částka, která je vybírána státem při dovozu zboží z jiné země.

Podle Klikové a Kotlána (2006) se cla dělí na cla z hlediska účelu, cla z hlediska pohybu zboží, cla z hlediska výpočtu a způsobu vybírání.

Cla z hlediska účelu se dělí na cla finanční a ochranná. Cla finanční si kladou za cíl příjem peněz do státního rozpočtu. Cla ochranná slouží jako ochrana domácího trhu před zahraniční konkurencí. Mezi cla ochranná patří cla odvetná, prohibitivní, vyrovnávací, negociační, antidumpingová. Odvetná cla se zavádí, když clo zavede jiná země. Prohibitivní clo má za cíl zabránit dovozu specifické komodity. Cílem vyrovnávacího cla je vyloučení dotací uvalené na zahraniční výrobky cizím státem. Negociační clo se zavádí, aby se zlepšila vyjednávací pozice pro obchodní jednání. Antidumpingová cla se uvalují na dovezené zboží, kdy je zboží na trhu nabízeno za cenu nižší, než jsou výrobní náklady. Cla z hlediska pohybu zboží se dělí na cla dovozní, které mají za cíl znevýhodnění dovozu, na cla vývozní a tranzitivní, která se v dnešní době nepoužívají.

Cla z hlediska výpočtu a způsobu vybírání je možno členit na cla valorické, specifická, diferencovaná. Clo valorické se počítá procentem z celní hodnoty zboží. Clo specifické má pevnou částku za fyzickou jednotku. Clo diferencované je kombinací cla specifického a cla valorického.

Do mimocelních bariér obchodu můžeme zahrnout dovozní depozita, hygienické, technické normy pro dovozce a certifikáty jakosti.

Celní stropy umožňují dovážet specifický výrobek na domácí trh za sníženou celní sazbu v rámci předepsané kvóty.

Nástroje na podporu vývozu mají stále větší význam. Jsou to tedy nástroje proexportní politiky, které zahrnují technickou a finanční pomoc pro vyvážející výrobce, informační a poradenské služby pro vývozce, vzdělávání zaměstnanců pro zahraničně- obchodní činnost.

2.4 Mnohostranný obchodní systém

Mnohostranný obchodní systém vznikl po druhé světové válce. Základem se stalo jednání o snížení cel a o ostatních překážkách obchodu. Výše uvedené jednání mezi zúčastněnými zeměmi mělo roku 1947 za výsledek prozatímní dohodu s názvem Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT). Podrobněji se budu zabývat GATT a WTO v kapitole 2.4.3.

2.4.1 Principy

Mnohostranný obchodní systém je soubor obchodních závazků a pravidel jednotlivých zemí v mezinárodním obchodě, který je založen na pěti základních principech. Princip spravedlivé hospodářské soutěže, princip předvídatelnosti, princip podpory rozvoje a ekonomických reforem, princip nediskriminace, princip volného obchodu a jeho postupné liberalizace. Tyto principy jsou použity na veškerá jednání, pravidla a závazky.

Princip nediskriminace se opírá o doložku nejvyšších výhod a národního zacházení. Doložka nejvyšších výhod je zásada, která stanovuje, že není možné dělat rozdíly mezi jednotlivými partnery v podmínkách jejich vstupu na domácí trh. V případě, že je některému obchodnímu partnerovi poskytnutá zvláštní výhoda, musí být tato výhoda poskytnuta dalším členům WTO. Podle zásady národního zacházení musí každá země zacházet s domácími a dovezenými zboží, službami, domácími, zahraničními subjekty a právy k duševnímu vlastnictví stejně bez rozdílu. *Princip volného obchodu a jeho postupné liberalizace* znamená omezování překážek obchodu. *Princip předvídatelnosti* se opírá o nepřekročitelné závazky a transparentnost. Nepřekročitelnými závazky stát slibuje, že nezvýší obchodní bariéru, hlavně celní sazbu. Díky transparentnosti mají podnikatelé jistotu na zahraničním trhu. *Princip podpory spravedlivé, otevřené a nenarušované soutěže* stojí na spravedlivých podmínkách obchodu při protekcionistických opatření. Tento princip ochraňuje proti dumpingovým cenám a subvencím. *Princip podpory rozvoje a ekonomických reforem* zajišťuje reciprocitu výhod pro všechny zúčastněné v systému. Jde o to, aby se rozvojové země zapojili do světového obchodu a čerpali z něho výhody jako ostatní vyspělé země (Kubišta, 2009).

2.4.2 Pravidla a závazky

Pravidla a závazky mnohostranného obchodního systému mají smluvní základ (jsou sjednána mezi zainteresovanými státy) a jsou zakotveny v dohodách WTO. Dohody WTO se týkají pěti okruhů: obchodu se zbožím, se službami, obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví, řešení obchodních sporů a prověrek obchodních politik, jak uvádí Kalinská a Štěrbová (2007).

Podle Kubišty (2009) závazky jsou zahrnuty v listinách závazků a listiny závazků jsou zahrnuty v Marakéšském protokolu k dohodě GATT 1994. Listiny závazků pro zboží zahrnují tarify MFN pro ostatní výrobky, preferenční tarify, závazky na snížení subvencí a

domácích podpor v zemědělství, tarify MFN a tarifní kvóty zemědělských výrobků. Listiny závazků ve službách zahrnují závazky k otevření trhu v jednotlivých sektorech služeb a výjimky z plošného otevření.

Závazky a pravidla se mění podle výsledků jednání členů o liberalizaci. Nyní platí závazky a pravidla sjednané v Uruguayském kole (1994). Tyto pravidla a závazky většina států zavedla.

Obchod se zbožím

První oblastí úpravy je obchod se zbožím. Podle Kalinské a Štěrbové (2007) v mnohostranných dohodách o zboží jsou pravidla platná pro obchod. Tyto pravidla se týkají průmyslového a zemědělského zboží. Dohody zahrnují dohodu GATT s pravidly, které se týkají obchodu a dohody o charakteristických oblastech: oblast o antidumpingu, o celním ohodnocení, o technických překážkách obchodu, o zemědělství, o sanitárních a fytosanitárních opatření, o investičních opatření, o inspekci před naloděním, o pravidlech původu, o dovozních licencích, o ochranných opatření. Na rozdíl od zemědělského obchodu, obchod s průmyslovým zbožím nemá žádnou typickou dohodu. Samostatná mnohostranná dohoda o zemědělství si kladla za cíl otevření zemědělských trhů a jistotu pro dovozní a vývozní subjekty. Tato dohoda zahrnuje závazky a pravidla ve třech oblastech: přístup na trh, vývozní subvence, domácí podpory.

Obchod se službami

Druhou oblastí úpravy je obchod se službami. V mnohostranném obchodním systému je obchod se službami obsažen od roku 1995. Služby se nejvíce rozvíjejí ve světové ekonomice.

Pravidla, která se týkají obchodu se službami jsou zahrnuta ve Všeobecné dohodě o obchodu se službami (General Agreement on Trade in Services, GATS). Pravidla pro obchod se službami se týkají pouze služeb, které jsou předmětem mezinárodního obchodu. V pravidlech jsou upřesněny způsoby, jak obchod probíhá. Způsoby jsou celkem čtyři: spotřeba v zahraničí (turistika), dodávka přes hranice (telefonní hovor), přítomnost právnických osob na cílovém trhu (bankovníctví), přítomnost fyzických osob (konzultanti) (Kubišta, 2009).

Práva k duševnímu vlastnictví

Třetí oblastí úpravy jsou práva k duševnímu vlastnictví. Jak uvádí Kubišta (2009) tato

práva jsou shrnuta do Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. Tato dohoda se týká ochrany práv patentovaných, autorských, práv o ochranných známkách, zeměpisným označením, průmyslových vzorů, obchodním tajemstvím, integrovaným obvodům, oblastí vynucení těchto práv.

2.4.3 Mezinárodní organizace

Počátky mnohostranného obchodního systému jsou spjaty v rámci Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT). V dnešní době je působení mnohostranného systému obchodování spjato s činností Světové obchodní organizace (WTO).

Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT)

GATT je mnohostranná dohoda, která obsahuje pravidla pro řízení obchodu a pravidla pro fórum Světové obchodní organizace (WTO), k řešení obchodních sporů mezi členskými zeměmi a k jednání o obchodních záležitostech. GATT je významná pro spotřebitele a pro podnikatele, protože pravidla a postupy GATT vytvářejí rámec pro obchodní politiku a mezinárodní obchod. Obchodní politika má skutečný dopad na výběr zboží, který je dostupný spotřebitelům a na cenu daného zboží (Zastupitelský úřad ČR v Bernu, 2010).

Jak líčí Fojtíková, 2009 tato Všeobecná dohoda o clech a obchodu byla první mnohostranná obchodní dohoda, která obsahuje závazně obchodně politická pravidla. Tato dohoda byla podepsána Protokolem o prozatímním provádění Všeobecné dohody o clech a obchodu, která byla sjednána v Ženevě v roce 1947 na druhém zasedání Přípravného výboru OSN. Tento dokument podepsalo 23 zemí, včetně Švýcarska. Všeobecná dohoda o clech a obchodu byla platná od 1. ledna 1948. Za cíl této dohody se kladlo prosazování volného obchodu. Tato mnohostranná obchodní dohoda prozatímně zastřešovala mnohostranný obchodní systém. GATT vychází ze tří základních principů:

- mezinárodní obchod musí být realizovaný bez diskriminací, tato zásada má být zabezpečena doložkou nejvyšších výhod v systému vývozních a dovozních poplatků,
- domácí průmysl může být chráněn pouze celními sazbami, dovozní kvóty mohou být použity za zvláštních okolností,
- problematické otázky se řeší poradou mezi smluvními stranami.

Podle Dvořáka (1999) posledního kola jednání GATT (Uruguayské kolo) konaného v Marrakeši se zúčastnilo 123 států, včetně Švýcarska. Je to nejvýznamnější mnohostranné

obchodní jednání v rámci GATT. Řešily se zde cla, netarifní opatření, služby, zemědělství a ochrana duševních práv. Byl zde podepsán Závěrečný akt, který zahrnuje výsledky Uruguayského kola mnohostranných obchodních jednání s cílem Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO).

Světová obchodní organizace (WTO)

Světová obchodní organizace (World Trade Organization – WTO) byla založena 15. dubna 1994 v marockém Marrákeši podepsáním dohody posledního kola mnohostranných obchodních jednání GATT. Činnost světové obchodní organizace začala 1. ledna 1995. Také byly přijaty výsledky Uruguayského kola mnohostranných obchodních jednání, které tvoří náplň činnosti WTO. Členské státy WTO se účastní 90 % na celosvětovém obchodu. Světová obchodní organizace je mezinárodní organizace, která v současné době má 153 členů, včetně Švýcarska. WTO má sídlo v Ženevě ve Švýcarsku.

Světová obchodní organizace si klade za cíl dosažení plné liberalizace mezinárodních obchodních vztahů a budování univerzálního právního systému. Univerzální platný systém sleduje plnění přijatých pravidel a principů (Svatoš et al., 2009).

Švýcarská konfederace je členem WTO od roku 1995. Švýcarsko v rámci WTO usiluje o odbourání cel a technických překážek v obchodu.

Podle World Trade Organization (2012) se Světová obchodní organizace opírá o několik principů, které jsou základem mnohostranného obchodního systému:

- princip nediskriminace – partnerské státy by neměli diskriminovat své obchodní partnery a neměli by dělat rozdíly mezi domácími a zahraničními výrobky, službami nebo státními příslušníky,
- princip větší otevřenosti – minimalizovat obchodní bariéry (dovozní zákazy a kvóty) je jedním z nejdůležitějších způsobů podpory obchodu,
- princip předvídatelnosti a transparentnosti – vlády, investoři a zahraniční firmy, musí mít jistotu, že bariéry obchodu se nebudou libovolně zvyšovat. S principem předvídatelnosti a transparentnosti firmy více investují, spotřebitelé využívají výhody (nižší ceny a velký výběr) a vytváří se více pracovních míst,
- princip spravedlivé hospodářské soutěže – spravedlivé hospodářské soutěže je možno dosáhnout odstraněním praktik, které narušují mezinárodní obchod,

- princip více výhod pro méně rozvinuté země – podpora ekonomických reforem a celkového rozvoje pro rozvojové země a země v procesu transformace na tržní hospodářství. Více než tři čtvrtiny členů WTO jsou rozvojové země.

Švýcarsko je také členem **Všeobecné dohody o obchodu a službách** (The General Agreement on Trade in Services, GATTS) v rámci WTO. Tato dohoda zahrnuje přílohy, které určují zvláštní režim pro určité oblasti. Podle State Secretariat for Economic Affairs SECO (2008) Švýcarsko se zaměřuje na oblasti ve finančních službách (banky a pojištění), liberalizací dopravy, vybrané podnikatelské služby, distribuční služby a služby cestovního ruchu (hotely a cestovní kanceláře).

Jak líčí Svatoš (2009), Švýcarská konfederace je členem neformální skupiny **G – 10**. Tato skupina zahrnuje státy s výraznými zemědělskými importy.

Švýcarsko je členem **Evropského sdružení volného obchodu (ESVO)** od roku 1960. (Problematicou ESVO se budu zabývat v další kapitole). Švýcarsko jako člen ESVO vyjednávalo o vytvoření Evropského hospodářského prostoru (EHP), což motivovalo Švýcarsko k podání přihlášky k členství v Evropské unii – EU. Avšak téhož roku občané Švýcarska zamítli vyjednávání o EHP, což mělo za výsledek nepřistoupení k Evropské unii. Švýcarsko tedy není členem **Evropské unie** ani **Evropského hospodářského prostoru**.

Švýcarsko není členem **Evropského hospodářského sdružení (EHS)**, avšak roku 1972 uzavřela Švýcarská konfederace s Evropským hospodářským sdružením (EHS) bilaterální dohodu o volném obchodu. Touto problematikou se budu zabývat v další kapitole.

3 Vývoj obchodních a politických vztahů mezi Evropskou unií a Švýcarskem

Vývoj obchodních a politických vztahů mezi Evropskou unií a Švýcarskem probíhal na základě seskupení ESVO a na základě bilaterálních dohod mezi Švýcarskem a Evropskou unií. Na vývoj obchodních a politických vztahů mezi Evropskou unií a Švýcarskem měl vliv také politický systém Švýcarska. Evropské sdružení volného obchodu, bilaterální dohody mezi Švýcarskem a Evropskou unií a politický systém Švýcarska bude vyličen v této kapitole.

3.1 Vznik Evropského sdružení volného obchodu

Evropské sdružení volného obchodu (European Free Trade Area, EFTA, česky ESVO) je mezinárodní hospodářská organizace, která vznikla 4. ledna 1960 a vstoupila v platnost 3. května 1960. Mezinárodní smlouva o založení ESVO je nazývána Stockholmskou konvencí, protože tato dohoda byla podepsána ve Stockholmu (Švédsko). Stockholmskou konvencí podepsalo sedm států - Švýcarsko, Dánsko, Portugalsko, Norsko, Rakousko, Švédsko a Velká Británie, která byla vedoucí zemí v ESVO.

Podle zakládající smlouvy mohly do Evropského sdružení volného obchodu přistoupit další státy. Roku 1970 se členem ESVO stal Island, roku 1986 Finsko a roku 1991 se k ESVO přidalo Lichtenštejnsko.

S ohledem na změny, které toto sdružení potkalo v průběhu své existence a s rostoucí rolí světového obchodu, proběhla v roce 1999 aktualizace Stockholmské konvence, která si kladla za cíl odrazit vzrůstající důležitost přímých zahraničních investic, práv duševního vlastnictví a obchodu se službami v globální ekonomice. Podle Grønningsaegera (2011) dohoda přijatá v roce 2001, která pozměňuje původní smlouvu, je nazývána **Vadúzská konvence**. Konvence podpořila kohezi v hospodářských vztazích zemí ESVO a přinesla rozšíření společného základu pro vývoj obchodních vztahů s partnery po celém světě.

3.1.1 Charakteristika a cíle ESVO

Evropské sdružení volného obchodu vytvořilo oblast volného obchodu mezi partnerskými státy pomocí

- zajištění volného obchodu s průmyslovými výrobky,
- vytvoření obchodních disciplín a pravidel pro cla,
- liberalizací obchodu s hotovými zemědělskými výrobky.

Podle Cihelkové (2003) konvence o založení ESVO definuje čtyři cíle :

- napomáhat rozvoji ekonomické aktivity, zvyšování produktivity, snaha o dosažení plné zaměstnanosti, růst životní úrovně a finanční stabilitu,
- zamezení vzniku zřetelných rozdílů mezi jednotlivými členskými státy v případě zásob základních surovin,
- provést ochranná opatření, aby obchod mezi členskými státy byl spravedlivý,
- napomáhat pozitivnímu vývoji mezinárodního obchodu a postupně odstraňovat obchodní překážky.

ESVO si kladlo za hlavní cíl vznik pásma volného obchodu s průmyslovými výrobky pomocí eliminací tarifů a kvantitativních omezení mezi členskými státy, podporovat rozvoj světového obchodu a obchod se zemědělskými výrobky, jak líčí Cihelková (2003). Tato skupina zemí se nechtěla začlenit do Evropských společenství, protože se musely vzdát části suverenity v užitek nadnárodních orgánů. Také nedůvěřovaly fungování vyšších forem ekonomické integrace, protože každý národ je odlišný a má svá specifika.

Švýcarsko, jako neutrální stát, považovalo politické cíle EHS (vytvoření společného vnitřního trhu a celní unie) za nemožné a obávalo se, aby hlubší integrace neoslabila jejich národní svébytnost.

Evropské sdružení volného obchodu mělo určité omezení, protože toto sdružení bylo jako celek nekompaktní a nesourodý. Nekompaktnost se vyznačovala tím, že velmi malá část zahraničního obchodu bylo v rámci ESVO, protože státy tohoto sdružení byly roztrženy. Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, Švýcarsko není členem EHS, ale uzavřelo pouze bilaterální dohodu o volném obchodu a v rámci této dohody zahraniční obchod Švýcarské konfederace směřuje z poloviny do zemí EHS. Nesourodost se vyznačovala tím, že země ESVO měly rozdílnou ekonomickou úroveň. Na jedné straně v tomto seskupení byly bohaté země, jako je Švýcarsko a Švédsko, ale na druhou stranu v tomto seskupení bylo chudé Portugalsko.

Velká část členských zemí podala přihlášky do Evropského společenství (ES), protože neviděly v ESVO profit pro své ekonomiky. Proto z Evropského sdružení volného obchodu postupně členské země odcházely a nyní má ESVO pouze čtyři členské země: Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Všechny tyto země jsou ekonomicky vyspělé.

Podle Grønningsaegera (2011) do roku 2011 ESVO uzavřelo obchodní dohody s třiceti jedna státy a území mimo Evropské unie: Albánie, Chile, Makedonie, Kolumbie, Mexiko, Maroko, Chorvatsko, Egypt, Rada pro spolupráci v zálivu (Bahrajn, Kuvajt, Oman, Katar, Saudská Arábie, Spojené arabské emiráty) Izrael, Jordánsko, Jižní Korea, Libanon, Singapur, Peru, Srbsko, Tunis, Turecko, Ukrajina a Jihoafrická celní unie (Namibie, Lesotho, Botswana, Svazijsko, Jihoafrická republika). Obnovují se vztahy s Thajskem a Alžírskem. Zatím probíhají jednání se státy jako Čína, Indie, Indonésie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Kazachstán, Rusko, Bělorusko, Vietnam a Malajsie.

Nejvyšším orgánem Evropského sdružení volného obchodu je **Rada ESVO**, která má sídlo v Ženevě (Švýcarsko). Rada se schází dvakrát ročně na ministerské úrovni členských států ESVO. Rada také zasedá na úrovni velvyslanců každý měsíc. Rada přijímá závazky, které musí členské země plnit, nebo dává doporučení.

3.1.2 Vývoj obchodních vztahů zemí ESVO a Evropských společenství

Tento vývoj lze charakterizovat třemi fázemi.

V **první fázi** (1960-1973) podalo Švýcarsko, Dánsko, Norsko a Velká Británie požádání o vstup do Evropského společenství, avšak tento požadavek byl zamítnut a Švýcarské společenství s ostatními státy se nestaly členem ES. Proto se Švýcarsko a ostatní členské země ESVO (Velká Británie, Dánsko, Irsko, Norsko, Island) pokusily o oživení účasti v ESVO. Jako cíl si členské země ESVO stanovily zónu volného obchodu do konce roku 1966. Narůstala velikost obchodu mezi regiony, což mělo pozitivní vliv pro členské země ESVO. Avšak stále narůstal dovoz ze zemí ES a vývoz z ESVO stále více směřoval do Evropského společenství. Země ESVO se více stávaly závislé na zahraničním obchodu a chtěly bližší obchodní vztahy s ES. Podle Cihelkové (2003) Evropské společenství také mělo politické, ekonomické a globální důvody udržovat blízké obchodní vztahy s ESVO. Výsledkem **na summitu v Haagu** roku 1969 byla přijatá bilaterální dohoda o volném obchodu s průmyslovými výrobky mezi státy ESVO a Evropským společenstvím (ES).

Tato dohoda vstoupila v platnost roku 1973 a kladla si za cíl do 1. 7. 1977 vytvoření zóny volného obchodu a odstranění netarifních, tarifních překážek obchodu s průmyslovými výrobky, avšak do této dohody se nezahrnují zemědělské suroviny.

Země ESVO podobně jako země EU ve svých dohodách o volném obchodu rozlišují zemědělské suroviny (cukr, obilí) a hotové zemědělské výrobky (čokoláda, polévky). Zemědělské suroviny jsou řešeny v bilaterálních dohodách mezi členskými zeměmi ESVO a partnerskými státy, ale musíme vzít v úvahu, že ESVO nemá společnou zemědělskou politiku. Byly zřízeny kontrolní orgány, tzv. smíšené výbory, které kontrolovaly správnost provádění dohod.

Druhá fáze (1973- 1989) byla charakterizována plněním bilaterální dohody o volném obchodu s průmyslovými výrobky mezi státy ESVO a ES. Avšak země Evropského sdružení volného obchodu chtěly hlubší partnerství se státy Evropského hospodářského prostoru. Státy Evropského společenství byly ze začátku proti hlubšímu partnerství, protože braly státy ESVO za soupeře. Postupem času ES začalo brát státy ESVO za partnery. Jak říká Cihelková (2003), nový generální tajemník ESVO navrhnul nahradit bilaterální přístup zemí ES k zemím ESVO za mnohostranný přístup. Což znamená liberalizace obchodu s dalšími výrobky než jenom s průmyslovými výrobky.

Roku 1973 Spojené království a Dánsko odešly z ESVO a staly se členy Evropského hospodářského prostoru (EHS).

Vznik Evropského hospodářského prostoru

V roce 1984 byla podepsána **Lucemburská deklarace**, která prohloubila obchodní vztahy mezi státy ESVO a EHS. V této deklaraci poprvé padla myšlenka vzniku Evropského hospodářského prostoru (European Economic Area, EEA, EHP) současně se vznikem vnitřního trhu. Podle Cihelkové (2003) priority spolupráce v Evropském hospodářském prostoru měly být v oblastech:

- zemědělství – podporovat volný obchod se zemědělským zbožím,
- spolupráce na hraničních přechodech – bojovat proti obchodu s narkotiky, proti terorismu,
- kooperace vývoji a výzkumu – spolupráce na deseti výzkumných programech, které jsou v rámci Evropského technologického společenství,

- státní zakázky – odbourat diskriminační praktiky a zmírnit zvýhodnění domácích firem a tím vytvořit lepší podmínky pro druhou zemi,
- doprava – sladění dopravních daní a usnadňovat průjezd zemí,
- sociální otázky – podpořit spolupráci a společný postup v mezinárodních organizacích,
- životní prostředí – harmonizace norem znečištění a standardů,
- měnové otázky – společný postup, spolupráce.

Také vznikla Společná kontaktní skupina, kterou vedou reprezentanti Evropské komise a států ESVO. Tato skupina se věnovala uvolnění (odstranění technických překážek) obchodu se zbožím. Takže bilaterální úroveň byla nahrazena multilaterální úrovní mezi zeměmi ES a ESVO. Podle Cihelkové (2003) první určité výsledky Lucemburského procesu byly mnohostranné úmluvy, které byly uzavřeny mezi ESVO a ES. Jako příklad mohu uvést dohody o technické a vědecké spolupráci, které byly podepsány roku 1984 a 1985.

Díky lucemburskému procesu byla podpořena oboustranná kooperace seskupení Evropských společenství a Evropského sdružení obchodu. Avšak ESVO stále nebylo spokojeno s touto spoluprací s ES, protože podle jejich očekávání se měla kooperace vyvinout ve více sférách a ne jenom v jedné sféře, jako je volný pohyb zboží. Roku 1985 Portugalsko odchází z ESVO a stalo se členem EHS.

V třetí fázi (1989 – 1995) je členy Evropského sdružení volného obchodu sedm zemí – Švýcarsko, Švédsko, Island, Norsko, Finsko, Rakousko, Lichtenštejnsko. Vývoz těchto zemí směřoval hlavně do zemí ES, proto uvedených sedm zemí mělo motivaci obchodní trh stále více liberalizovat. Státy ESVO se začaly zajímat o vnitřní trh Evropského hospodářského prostoru, ale nevěděly, zda jim to nepřinese víc nevýhod než výhod.

Jaques Delorse vytvořil návrh zemím ESVO kvůli jejím obavám o vnitřním trhu. Tento návrh se nazývá **Delorsova iniciativa**, která nabídla zemím ESVO a ES vytvoření užšího vztahu, který bude vybudován na společných institucích a společném rozhodování. Na tento návrh reagovaly jak země ESVO, tak země ES. Země ESVO a ES zřídily tzv. Společnou kontaktní skupinu, která měla rozšířit partnerství a kladla si za cíl prozkoumat význam vzájemné spolupráce a jednat o institucionálních otázkách.

Proto bylo vytvořeno pět pracovních oddělení pro přípravu dalších jednání (Cihelková, 2003).

Výsledkem kontaktní skupiny bylo odstartování vyjednávání o ukončení globální dohody o vzájemných vztazích. Toto vyjednávání vytvořilo předpoklady pro počátek EHP a mělo vzniknout 1. 1. 1993 společně s vnitřním trhem ES. Roku 1992 byla uvedena dohoda, kterou schválil Soudní dvůr a podepsali ji reprezentanti zemí ESVO a ES. 2. 5. 1992 byla podepsána uskupením ESVO a ES smlouva o EHP. Nastal problém, protože jediné Švýcarsko odmítlo smlouvu o EHP podepsat, takže smlouva o Evropském hospodářském prostoru vstoupila v platnost 1.1. 1994. Ze zemí ESVO definitivně nepodepsalo smlouvu Švýcarsko, protože lid této země to v referendu zamítl. Lichtenštejnsko se stalo členem EHP až roku 1995. Téhož roku vystoupilo Rakousko, Švédsko a Finsko z ESVO a vstoupilo do EHP.

Význam členství zemí v ESVO

Jak bylo zmíněno, v dnešní době v seskupení ESVO jsou čtyři země – Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Norsko a Island. Toto seskupení dává členským zemím základnu pro vývoj obchodních a ekonomických vztahů mezi sebou. Jak říká Cihelková (2003), ESVO je základ pro rozšíření partnerství s ES jako nástroj boje s inflací, nezaměstnaností a měnovou stabilitou. Roku 1961 bylo usneseno, že seskupení má existovat do určité doby pod podmínkou, že budou uspokojeny zájmy všech členských zemí.

3.2 Spolupráce Švýcarska a Evropské unie na základě bilaterálních dohod

Jak bylo zmíněno, Švýcarsko podepsalo s Evropským společenstvím Dohodu o volném obchodu, tzv. „Freihandelsabkommen“, která byla podepsána 22. července 1972 a vstoupila v platnost 1. ledna 1973. Tato dohoda byla první ze všech dohod a týkala se pouze průmyslových výrobků, nikoliv zemědělských produktů, kromě hotových zemědělských výrobků (čokoláda, polévky). Dohoda odbourává limity pro objem výrobků a cla. Dohoda o volném obchodu neuvaluje cla na výrobky ze třetích zemí.

Tato dohoda si klade za cíl podporovat obchodní a ekonomické vztahy mezi ES (EU) a Švýcarskem, zlepšit životní a pracovní podmínky, odstranit překážky bránící obchodu a obchod stále rozšiřovat.

V této dohodě o volném obchodu nesmí být uvalena žádná nová cla na dovoz mezi Švýcarskem a Evropskou unií. Existující cla se postupně zruší podle daného harmonogramu. 1. dubna 1973 se každé clo sníží na 80 % původní hodnoty cla a další snížení cla o 20 % proběhne 1. ledna 1974, 1. ledna 1975, 1. ledna 1976 a 1. července 1977 (European Commission, 2007).

Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) dohoda o volném obchodu patří mezi základní pilíře obchodních vztahů mezi Evropskou unií a Švýcarskem, protože hlavní obchodní partner Švýcarska je Evropská unie. Celkem 60 % vývozu ze Švýcarska směřuje do Evropské unie a 80 % dovozu do Švýcarska pochází z EU.

Švýcarské společenství není členem EHS, proto je obchod mezi Evropskou unií a Švýcarskem řízen na základě bilaterálních dohod. Podle Vahla a Grolimunda (2006) Švýcarsko vůči EU vystupuje jako třetí země a žádná třetí země nemá s EU tolik bilaterálních dohod jako se Švýcarskem.

Roku 1989 Švýcarská konfederace a Evropské společenství uzavřeli dvoustrannou **dohodu o pojišťovnictví** tzv. „Güterverkehrsabkommen“. Dohodu o pojišťovnictví potvrdil parlament 30. ledna 1992 a dohoda vstoupila v platnost 1. ledna 1993.

Tato dohoda zajišťuje stejná práva všech švýcarských pojišťoven v případě, že tyto pojišťovny zřídí na území Evropské unie pobočku. Stejně právo mají také firmy Evropské unie, které si založí pobočku ve Švýcarsku. Toto právo je založeno na základě reciprocity (Integration Office FDFA/FDEA, 2011).

Tato dohoda se týká pouze práva usazování v jiném státě v rámci Švýcarské konfederace a EU. Pojišťovací smlouva se týká pojištění domácnosti, zákonné a cestovní pojištění. Avšak pojišťovací smlouva neplatí pro životní pojištění.

Dohoda o pojišťovnictví má velkou ekonomickou důležitost, protože Švýcarské pojišťovny jsou velice úspěšné a konkurenceschopné. Avšak trh s pojišťovnictvím není zcela liberalizován.

21. listopadu 1990 byla podepsána dvoustranná **dohoda o přepravě zboží** tzv. „Güterverkehrsabkommen“. Tuto dohodu potvrdil parlament 13. března 1991 a vstoupila v platnost 1. července 1991.

Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) tato dohoda kontroluje zboží a formality při přepravě zboží mezi Švýcarskem a státy EU. Za cíl si tato dvoustranná dohoda stanovila zjednodušení celních postupů při přepravě zboží a koordinaci spolupráce na hraničních přechodech. 1. července 2009 v rámci novely celního kodexu Evropská unie zahájila bezpečnostní kroky pro nákladní dopravu z EU a do EU vůči třetím zemím. Švýcarsko muselo přerpracovat dohodu z roku 1990, aby se opatření vůči třetím zemím netýkalo také Švýcarské konfederace. Aktualizovaná dohoda obsahovala nové bezpečnostní opatření, zrušila povinnost oznámení převozu zboží mezi Švýcarskou konfederací a EU, v oblasti bezpečnosti určuje další způsoby spolupráce mezi EU a Švýcarskem.

25. června 2009 byla podepsána dočasná dohoda a definitivně začala platit 1. ledna 2011.

3.2.1 První balík bilaterálních dohod mezi Švýcarskem a EU (ES)

První balík bilaterálních dohod byl uzavřen v letech 1994 a 1998 a vstoupil v platnost roku 2002. První balík bilaterálních dohod se skládá ze sedmi dohod. Dohoda o volném pohybu osob, dohoda o technických bariérách obchodu, dohoda o trzích s veřejnými zakázkami, dohoda o zemědělství, dohoda o pozemní přepravě, dohoda o letecké dopravě a dohoda o výzkumu. Tyto dohody byly podepsány 21. června 1999, obyvatelé Švýcarské konfederace je odsouhlasily 21. května 2000 a vstoupily v platnost 1. června 2002.

Dohoda o volném pohybu osob

Dohoda o volném pohybu osob se týká pravidel volného pohybu osob mezi EU a Švýcarskem. Občané se mohou volně pohybovat, pracovat (podnikat) a žít na území Evropské unie a Švýcarska. Také se tyto země dohodly na uznávání titulů. V dalších letech byly tyto smlouvy rozšiřovány z důvodu přistoupení nových států do Evropské unie.

Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) roku 2004 byla posílená ochrana zaměstnanců kvůli přistoupení nových členů do EU. Dohoda o volném pohybu osob byla uzavřena na sedm let a představitelé Evropské unie 31. května 2009 podepsali smlouvu s tím, že si přejí i nadále pokračovat v této dohodě. Obyvatelé Švýcarska v referendu 8.

ledna 2009 schválili prodloužení dohody o volném pohybu osob a zároveň schválili rozšíření dohody o Rumunsko a Bulharsko.⁵

Dohoda o technických bariérách obchodu

Tato dohoda se zabývá výsledky testů průmyslových výrobků. Jak líčí Integration Office FDFA/FDEA (2011), testy se týkají současných standardů, které požaduje dnešní trh. Mezi tyto standardy můžeme zařadit hlavně ochranu spotřebitele, aby výrobky nebyly zdraví škodlivé.

Pokud výrobky prošly technickou kontrolou a nejsou závadné, tak je Švýcarsko může vyvážet do zemí Evropské unie a naopak. Stačí, když se kontrola provede pouze v dané zemi, kde byl výrobek vyprodukován a může se vyvést do další země bez další kontroly v dovážející zemi.

Dohoda o trzích s veřejnými zakázkami

Dohoda o trzích s veřejnými zakázkami si klade za cíl zprůhlednit systém zadávání veřejných zakázek, aby se předešlo korupci. Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) Mezinárodní obchodní organizace upravuje pravidla pro zadávání veřejných zakázek. Tato pravidla se týkají nákupu zboží, služeb a stavebních zakázek, které přesáhnou určitou cenovou hranici. WTO také stanovuje předpisy pro oblasti působnosti zadávání veřejných zakázek. Tyto předpisy se týkají také krajů a obcí, které zadají veřejnou zakázku veřejné či soukromé společnosti v oblasti plynárenství, železniční dopravy, zásobování teplem, městské dopravy, elektřiny, letiště, říční dopravy.

Jak Evropská unie, tak Švýcarsko vynakládají hodně finančních prostředků do veřejného sektoru. Švýcarské firmy mají stejný přístup a stejnou šanci jako firmy Evropské unie na trhu s veřejnými zakázkami na území EU a naopak.

Jak líčí Integration Office FDFA/FDEA (2011), firmy si vzájemně konkurují, což vede ke snížení cen a tím pádem ke snížení nákladů konfederace, kantonů a obcí.

---

⁵ Podle Mediální skupiny MAFRA (2012) Švýcarská konfederace od 1. května 2012 redukuje přistěhovalectví z osmi států Evropské unie. Týká se to České republiky, Polska, Slovinska, Slovenska, Maďarska, Litvy, Lotyšska a Estonska. Švýcarsko toto omezení zavedlo, protože přistěhovalci jsou ochotní pracovat za nižší mzdu a tak připravují o pracovní místa Švýcary.

Dohoda o zemědělství

Dohoda o zemědělství uvolňuje obchodování s určitými zemědělskými produkty pomocí snižování sazeb a odstraněním netarifních překážek. Vzájemných konsensu bylo dosaženo s produkty, jako jsou sýry, ovoce, zelenina a speciality z vína. Snížené celní sazby jsou uvaleny na produkty ve kterých je Švýcarská konfederace konkurenceschopná. Jedná se hlavně o sýry (Vahla a Grolimunda, 2006).

Nejvýznamnější partner Švýcarska v oblasti zemědělství je Evropská unie a tato dohoda jim umožňuje hlubší spolupráci.

Dohoda o výzkumu

Dohoda z roku 1999 byla obnovena roku 2007 a Švýcarsko se tak může účastnit sedmého rámcového programu Evropské unie, který je zaměřený na výzkum.

Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) výzkum financuje Evropská unie v rámci sedmého rámcového programu, který disponuje částkou 54,6 mld eur. Švýcarsko přispívá 2,8 % z celkového rozpočtu tohoto rámcového programu, což nyní činí 2,4 mld CHF. Výzkum zahrnuje informační a komunikační technologie, energie a environmentální technologie. Cíl této dohody je podpořit postavení Evropy jako centrum vědy. Účast Švýcarské konfederace v sedmém rámcovém programu přináší ekonomické, vědecké a technické výhody.

Dohoda o letecké dopravě

Jak líčí Integration Office FDFA/FDEA, na základě dohody o letecké přepravě je liberalizován trh civilního letectví švýcarských leteckých společností v Evropské unii. Na základě této dohody švýcarské letecké společnosti nejsou diskriminovány a mají stejné podmínky jako evropské letecké společnosti.

Dohoda o pozemní přepravě

Tato dohoda je základ dopravní politiky ve Švýcarsku. Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) díky této dohodě se liberalizuje trh pro přepravu zboží a osob jak na dálnici, tak na železnici. Také se vybírají daně z těžkých nákladních vozidel, díky které se rozvíjí železniční infrastruktura ve Švýcarské konfederaci a nákladní doprava se přesouvá ze silnic na železnice.

3.2.2 Druhý balík bilaterálních dohod

Druhý balík bilaterálních dohod byl uzavřen mezi lety 2001 a 2004. Druhý balík bilaterálních dohod se skládá z devíti dohod, které vstoupily v platnost postupně. Dohoda o pohybu osob (Schengen – Dublin), dohoda o zdanění příjmů z úspor, dohoda o zpracovaných zemědělských produktech, dohoda MEDIA (televizní programy a filmy), dohoda o ochraně životního prostředí, dohoda o statistice, dohoda o boji proti podvodům, dohoda o důchodech a dohoda o odborné výchově.

Dohoda o pohybu osob (Schengen – Dublin)

Dohoda o schengenské a dublinské spolupráci byla podepsána 26. října 2004, schválena byla 5. června 2005 a vstoupila v platnost 1. března 2008.

Dohoda o schengenské spolupráci poskytuje možnost cestování v rámci schengenského prostoru bez hraniční kontroly. Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) také byla zavedena opatření pro efektivnější spolupráci v boji proti trestné činnosti. Byla zavedena přísnější kontrola na vnějších hranicích Schengenského prostoru.

Dohoda o dublinské spolupráci umožňuje žadateli podat pouze jednu žádost o azyl a dublinská kritéria stanoví, která země je vhodná pro žadatele. Zabrání se tak přijímání žádostí o azyl z jedné země do další země, jak líčí Integration Office FDFA/FDEA (2011).

Dohoda o zdanění příjmů z úspor

Tato dohoda byla podepsána 26. října 2004, schválená 17. prosince 2004 a vstoupila v platnost 1. července 2005.

Švýcarské banky odečítají srážkovou daň z příjmu lidem ve Švýcarsku, kteří jsou povinni platit daň v jiném členském státě Evropské unie. V červenci 2011 tato daň dosáhla 35% a $\frac{3}{4}$ z této částky půjde do země trvalého bydliště plátce, $\frac{1}{4}$ z této částky půjde do Švýcarska. Podle výzkumu švýcarská srážková daň je účinná (Integration Office FDFA/FDEA, 2011).

Dohoda o zpracovaných zemědělských produktech

Dohoda o zpracovaných zemědělských produktech byla podepsána 26. října 2004, schválená 17. prosince 2004 a vstoupila v platnost 30. března 2005.

Tato dohoda přezkoumává protokol o obchodu se zpracovanými zemědělskými produkty z roku 1972. Evropská unie neuvaluje dovozní cla na zpracované zemědělské produkty. Do budoucna má být tento protokol doplněn o nové produkty. Díky této dohodě má Švýcarská konfederace snadnější přístup na evropský trh.

Dohoda MEDIA (televizní programy a filmy)

Dohoda MEDIA byla podepsána 11. října 2007, schválena byla 12. 6. 2009 a vstoupila v platnost 1. 8. 2010.

Roku 1990 Evropská unie uvedla plán (MEDIA), který podporuje rozvoj, marketing filmů a televizních programů z Evropy. Na období 2007 – 2013 poskytla Evropská unie programu MEDIA částku 755 mil. euro. Velká většina této částky je použita na marketing filmů a televizních programů na území mimo Evropy. Díky této dohodě se švýcarské filmy proslavily nejenom doma, ale také v zahraničí a do Švýcarska se dostávají kvalitní filmy ze zahraničí.

Dohoda o ochraně životního prostředí

Dohoda o ochraně životního prostředí byla podepsána 26. října 2004, schválena byla 17. prosince 2004 a vstoupila v platnost 1. dubna 2006.

Tato dohoda reguluje švýcarskou účast v Evropské agentuře pro životní prostředí (EEA). Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) tato agentura si klade za cíl poskytovat údaje o stavu životního prostředí v evropských městech, informovat veřejnost o stavu životního prostředí, s pomocí vědy a výzkumu zlepšovat životní prostředí. Byla pořízena informační a pozorovací síť životního prostředí tzv. Eionet, díky které se má dosáhnout vytyčených cílů.

Tato agentura má 32 členů, včetně Švýcarské konfederace.

Dohoda o statistice

Dohoda o statistice byla podepsána 26. října 2004, schválena byla 17. prosince 2004 a vstoupila v platnost 1. ledna 2007.

Švýcarsko a členové Evropského hospodářského prostoru spoléhají na statistické údaje, pomocí kterých mohou zhodnotit ekonomickou situaci a budoucí vývoj ekonomiky. Tato

dohoda jim nařizuje používání jednotných metodik statistického šetření. Statistické šetření se provádí podle norem, které jim nařizuje Eurostat (Evropský statistický úřad).

Dohoda o boji proti podvodům

Dohoda o boji proti podvodům byla podepsána 26. října 2004, schválená 17. prosince 2004. V platnost tato dohoda vstoupí poté, co jí potvrdí všechny státy Evropské unie.

Tato dohoda si klade za cíl zlepšení spolupráce mezi Švýcarskou konfederací a členy Evropské unie v boji proti podvodům v oblasti dotací a spotřebních daní.

Podle Integration Office FDFA/FDEA (2011) Švýcarsko pomůže členům Evropské unie zmírnit trestnou činnost např. v oblasti pašování cigaret, tímto se zabrání ztrátě daňových příjmů.

Dohoda o důchodech

Dohoda o důchodech byla podepsána 26. října 2004, schválená 17. prosince 2004 a vstoupila v platnost 31. května 2005.

V této dohodě bylo zabráněno dvojímu zdanění bývalých úředníků Evropské unie, kteří žijí ve Švýcarské konfederaci.

Dohoda o odborné výchově

Dohoda o odborné výchově byla podepsána 15. února 2010, schválená 19. března 2010 a vstoupila v platnost 1. března 2011.

Tato dohoda poskytuje Švýcarsku účast na vzdělávání v Evropské unii. Občané Švýcarska tak mají přístup k projektům vzdělávání pod zášitou Evropské unie. Švýcarské školy tak získávají kontakty na zahraniční školy (Integration Office FDFA/FDEA, 2011).

Politický systém Švýcarska

Švýcarsko nebylo členem první ani druhé světové války, proto si Švýcarská konfederace uchovala neutralitu a státní suverenitu, což pomohlo této zemi k hospodářskému rozvoji a Švýcarsko se stalo jednou z nejvyspělejších zemí na světě.

Zásada demokracie

Švýcarsko má nejstarší demokratický systém na světě. Dnešní podoba politického systému této konfederace je dána z demokratické a republikánské tradice, která je charakterizována přímou demokracií, proporční formou vlády, vysokou mírou konsensu v rozhodovacím procesu a federální strukturou.

V této konfederaci jsou dvě formy přímé demokracie: fakultativní referendum a lidová iniciativa. Díky lidové iniciativě mohou občané Švýcarska navrhnout úplnou nebo částečnou opravu švýcarské ústavy. Díky fakultativnímu referendu mohou občané hlasovat o parlamentních rozhodnutích, politiků. Švýcarská demokracie je předmětem mnoha diskuzí, jestli prostřednictvím přímé demokracie se stát řídí účelně a je přizpůsoben globalizaci a evropské integraci. Politický systém Švýcarska je považován za specifický případ mezi politickými systémy.

Podle Dvořákové et. al. (2008) Švýcarsko je nazýváno polopřímou demokracií, protože Švýcarská konfederace není stát lidového zákonodárství. Znak polopřímé demokracie jsou koexistence parlamentu na úrovni spolku, kantonálních parlamentů, institutu iniciativy a referenda.

Důvody pro a proti švýcarské přímé demokracii

Argumenty pro kladné působení přímé demokracie jsou: kvalita politických nařízení, státní orgány musí brát v potaz mínění občanů, svrchovanost, občané a národnostní menšiny mají větší slovo v politickém systému Švýcarska, obyvatelé Švýcarska mají mnohem lepší informace o politickém dění ve svém státě než občané v jiných zemích.

Jak líčí Dvořáková et. al. (2008), díky referendům se udržuje federální charakter státu, princip subsidiarity, znesnadňuje se přenášení pravomocí kantonu na federaci. Avšak nejvýznamnější argument pro přímou demokracii je, že témata společného zájmu jsou veřejně diskutována.

Na druhou stranu argumenty proti působení přímé demokracie jsou referenda, která slouží k upevňování místa v politice. Odpůrci této demokracie tvrdí, že přímá demokracie diktuje zastaralé prvky v politice a že demokracie není flexibilní. Podle Dvořákové et. al. (2008) jako případ důvodů proti přímé demokracii se uvádí 70. léta 20. století, kdy bylo prosazeno volební právo žen na spolkové úrovni. Kritici této demokracie považují návrhy zákonů za negativní, protože běžný člověk tomu nerozumí a nakonec se nechá zlákat

určitou volební stranou. Odpůrci tvrdí, že vládá dělá při volbách větší kompromisy, než jaké musí dělat, což má špatný dopad na stát a ekonomiku.

Zásada federalismu

Základ této konfederace je **federalismus**. Švýcarská konfederace je spolková federativní republika. Švýcarsko tvoří dvacet autonomních členských států neboli kantonů a šest polokantonů. Švýcarsko má nejvíce decentralizované vládní uspořádání, což znamená, že odpovědnost a rozhodovací pravomoc se přenáší od centrálního řídicího orgánu do nižšího řídicího orgánu. Federalismus ve Švýcarské konfederaci se odlišuje od jiných federálních zemí v tom, že v ústavě je zakotvena rovnocennost mezi samosprávou a vládou. Podle Vahla a Grolimunda (2006) ve Švýcarské konfederaci se může vyjednávat v oblasti, v jaké má federální úroveň pravomoci, a zbytek se vyjednává na kantonální úrovni. Kantony mají svoje území a svoje občany, ale jejich pravomoc je omezena švýcarskou ústavou. Je hodně ústavních ustanovení, které rozdělují pravomoc mezi spolek a kantony. Podle Dvořákové et. al. (2008) spolek má výlučnou pravomoc v oblastech financí, zahraniční politiky (kantony mohou uzavírat mezinárodní smlouvy dle jejich kompetence), zahraničního obchodu, měnové politiky, sociálního pojištění, spotřebitelských daní, obrany a energetiky.

Švýcarsko má tři vládní stupně: obecní, kantonální a federální. Stejně jako kantony mají obce pravomoci jen v některých oblastech. Kantony na rozdíl od obcí mají vlastní úřady a politické orgány. Avšak obce také mají svou samostatnost v mezích zákona. Ústava z roku 1999 zahrnuje práva kantonů.

Evropská unie a Švýcarská konfederace stále více rozšiřuje svoje obchodní ekonomické vztahy, proto se stále více diskutuje, zda je velká nezávislost kantonů pozitivní nebo negativní.

Zásada neutrality

Neutralita Švýcarské konfederace byla poprvé přijata Pařížskou smlouvou (1815). Jak již bylo zmíněno, Švýcarsko se nezúčastnilo světových válek, což pomohlo této konfederaci si zachovat svou neutralitu. Podle Vahla a Grolimunda (2006) Švýcarsko v době světových válek mělo aktivní zahraničně obchodní politiku a kladlo si za cíl demokracii, dodržování lidských práv a mír. Švýcarská konfederace se stala zakládajícím členem ligy národů po druhé světové válce.

Tato země přistoupila do Organizace spojených národů (OSN) až roku 1992, protože se obávala o svou suverenitu, ale po vstupu do této organizace se ukázalo, že Švýcarsko o svojí suverenitu nepřišlo a zachovalo si ji dodnes.

Uzavírání mezinárodních smluv

Jak sem se již zmínila, mezinárodní smlouvy mohou uzavírat také kantony, avšak je to hlavně záležitost spolkové rady, která je nejvyšším výkonným orgánem Švýcarska. Jak líčí Vahl a Grolimund (2006), v ústavě je definováno, že spolková rada má v kompetenci zahraniční obchod a sjednává mezinárodní obchod, ale potřebuje souhlas Federálního shromáždění. Spolková rada může uzavírat mezinárodní smlouvy bez Federálního shromáždění, jestliže je to smlouva, která je výkonné povahy, tj. smlouva, která se netýká nových závazků pro zemi, a smlouva, která upravuje administrativní nebo technické závazky. Jsou to smlouvy, které nemají vliv na veřejnou správu, nevyžadují právní úpravu a nemají vliv na občany tohoto spolku.

Spolková rada pro uzavření mezinárodních smluv potřebuje souhlas Federálního shromáždění, pokud se jedná o smlouvy, pro které je potřebné referendum, tj. musí hlasovat občané a kantony.

4 Zahraniční obchod Švýcarska v kontextu Evropské unie

Evropská unie je hlavní obchodní partner Švýcarské konfederace. Jejich vzájemný obchod je koordinován na základě bilaterálních smluv, které jsem popsala v předchozí kapitole. Dalšími významnými obchodními partnery Švýcarska jsou Japonsko, Spojené státy americké a Čína. V rámci Evropské unie jsou hlavními partnery Švýcarska Německo, Itálie a Francie.

Švýcarsko je pro Evropskou unii čtvrtým nejdůležitějším partnerem, hned za USA, Čínou a Ruskem.

4.1 Ekonomický vývoj Švýcarska

Tato část popisuje ekonomický vývoj Švýcarska od roku 2002 do roku 2010. Konkrétně se tato část bude zabývat nezaměstnaností, inflací a hrubým domácím produktem.

Tabulka 4.1 Nezaměstnanost, inflace a hrubý domácí produkt Švýcarska

	2002	2003	2004	2005	2006
Inflace (%)	0,6	0,6	0,8	2,1	1,1
Nezaměstnanost (%)	3,1	4,1	4,4	4,5	4,1
HDP v běžných cenách (v mil. EUR)	296018	287754	297382	299554	311873
HDP na ob. v PPS	139	136	134	132	134
	2007	2008	2009	2010	
Inflace (%)	0,7	2,4	-0,5	0,7	
Nezaměstnanost (%)	3,7	3,4	4,3	4,5	
HDP v běžných cenách (v mil. EUR)	317222	343346	354735	398878	
HDP na ob. v PPS	139	143	144	147	

Zdroj: Český statistický úřad, State Secretariat for Economic Affairs SECO. Vlastní zpracování.

Od roku 2002 do roku 2005 má míra inflace ve Švýcarsku rostoucí trend. V roce 2009 byla inflace dokonce záporná. Od roku 2002 do roku 2005 má nezaměstnanost ve Švýcarské konfederaci rostoucí trend. Hrubý domácí produkt Švýcarska má v letech 2005 až 2010 rostoucí trend. HDP na obyvatele ve Švýcarsku má od roku 2002 do roku 2005 klesající trend. Rostoucí trend v HDP na obyvatele se projevuje od roku 2007 do roku 2010. V roce

2010 je hrubý domácí produkt na obyvatele v paritě kupní síly 147, což znamená, že HDP na obyvatele ve Švýcarsku je vyšší, než průměr EU 27, který je 100.

Stupeň otevřenosti ekonomiky Švýcarska

Stupeň otevřenosti ekonomiky ličí ekonomickou aktivitu státu v mezinárodním obchodu.

Bývá formulován jako obrat zahraničního obchodu $\left(\frac{\text{export} + \text{import}}{2}\right) / \text{HDP}$, $\frac{\text{EX}}{\text{HDP}}$, $\frac{\text{IM}}{\text{HDP}}$.

Tabulka 4.2 Stupeň otevřenosti ekonomiky Švýcarska

Rok	2002	2005	2010
$\left(\frac{\text{export} + \text{import}}{2}\right) / \text{HDP}$ (%)	41,08	38,71	47,88
$\frac{\text{EX}}{\text{HDP}}$ (%)	44,36	35,15	53,55
$\frac{\text{IM}}{\text{HDP}}$ (%)	37,81	42,28	42,21

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Tabulka 4.3 Stupeň otevřenosti ekonomiky České republiky

Rok	2002	2005	2010
$\left(\frac{\text{export} + \text{import}}{2}\right) / \text{HDP}$ (%)	58,22	63,07	66,26

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Tabulky 4.2 a 4.3 uvádí stupeň otevřenosti ekonomiky Švýcarska a České republiky v letech 2002, 2005 a 2010. Podíl zahraničního obchodu na HDP se ve Švýcarsku pohybuje v rozmezí od 38,71% do 47,88% v letech 2002 až 2010. Podíl zahraničního obchodu na HDP se v České republice pohybuje v rozmezí od 58,22% do 66,26% v letech 2002 až 2010. Z těchto tabulek vyplývá, že česká ekonomika je více otevřenější, než švýcarská ekonomika.

4.2 Obchodní výměna států ESVO a Evropské unie

Tato část ličí export a import mezi státy ESVO a Evropskou unií v letech 2007 až 2010.

Tabulka 4.4 Export států ESVO do Evropské unie (v tisících USD)

	2007	2008	2009	2010
Export	220 413 876	270 629 007	203 246 904	223 080 524

Zdroj: The European Free Trade Association, 2011. Vlastní zpracování.

Export států ESVO do Evropské unie vzrostl od roku 2007 do roku 2010 o 2 666 648 tisíc dolarů.

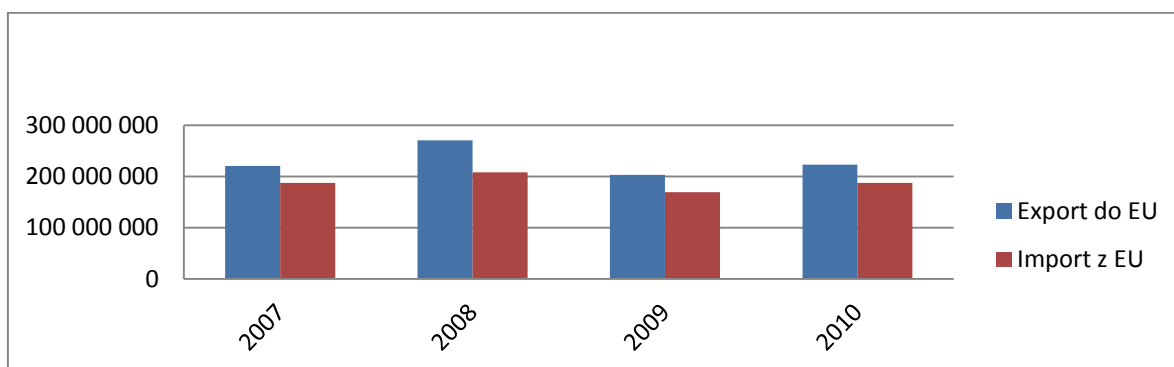
Tabulka 4.5 Import do států ESVO z Evropské unie (v tisících USD)

	2007	2008	2009	2010
Import	187 247 155	208 064 461	169 485 479	187 210 711

Zdroj: The European Free Trade Association, 2011. Vlastní zpracování.

V roce 2010 import z Evropské unie do ESVO poklesl oproti roku 2007 o 36 444 tisíc dolarů.

Graf 4.1 Vývoj obchodu států ESVO a Evropské unie (v tisících USD)

Zdroj: The European Free Trade Association, 2011. Vlastní zpracování.

Graf 4.1 pojednává o vývoji obchodních vztahů mezi státy ESVO a Evropskou unií. Z tohoto grafu vyplývá, že export ze zemí ESVO do Evropské unie v letech 2007 - 2010 je větší než import států ESVO z EU 27.

4.3 Obchodní výměna mezi Švýcarskem a Evropskou unií

Tato část líčí obchodní bilanci, export a import Švýcarska s Evropskou unií.

Tabulka 4.6 Export, Import a Obchodní bilance Švýcarské konfederace a EU 27 (v mil. euro)

	2001	2002	2003	2004	2005
Import	73 193	71 052	69 697	73 289	81 588
Podíl EU27 na celkovém importu (%)	77,98	80,07	81,65	81,25	80,18
Export	57 799	57 739	55 832	59 630	66 189
Podíl EU27 na celkovém exportu (%)	63,04	62,05	62,71	62,45	62,87
Obchodní bilance	-15 394	-13 312	-13 865	-13 660	-15 399
	2006	2007	2008	2009	2010
Import	88 616	93 460	98 088	87 252	109 819
Podíl EU27 na celkovém importu (%)	78,67	79,47	78,81	77,94	77,4
Export	72 357	77 816	82 940	53 156	93 001
Podíl EU27 na celkovém exportu (%)	61,58	61,99	60,94	51,55	58,82
Obchodní bilance	-16 259	-15 644	-15 148	-13 075	-16 818

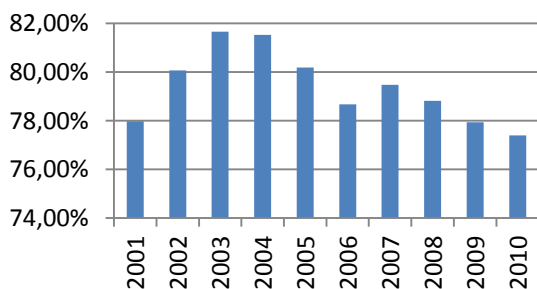
Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Pozn.: Švýcarská konfederace včetně Lichtenštejska.

Od roku 2004 do roku 2010 je jak v importu, tak v exportu rostoucí trend, avšak v roce 2009 import a export mírně poklesl kvůli recesi.

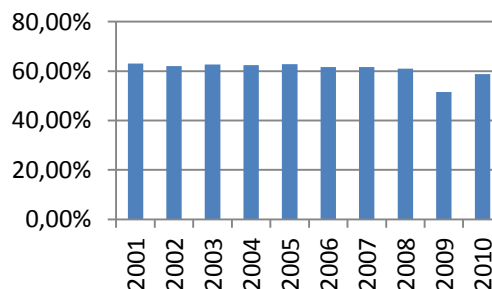
Saldo obchodní bilance mezi Švýcarskem a EU 27 je v letech 2001 až 2010 záporné, což znamená, že Švýcarsko více dováží ze zemí EU 27 než do těchto zemí vyváží.

Graf 4.2 Podíl EU 27 na celkovém importu

Zdroj: Eurostat. Vlastní zpracování.

Graf 4.3 Podíl EU 27 na celkovém exportu

Zdroj: Eurostat. Vlastní zpracování.

Grafy 4.2 a 4.3 znázorňují podíl EU 27 na celkovém importu a exportu v letech 2001 až 2010. Největší podíl EU 27 na celkovém importu Švýcarska byl v roce 2003, kdy dovoz Švýcarska do EU 27 dosáhl 81,65. Největší podíl exportu Švýcarska do EU 27 byl v roce 2005, kdy export dosáhl 62,87%, naopak nejmenší podíl na celkovém exportu Švýcarska do EU 27 byl v roce 2009, kdy export Švýcarska dosáhl 51,55%.

4.3.1 Komoditní struktura exportu a importu Švýcarské konfederace s Evropskou unií

Tato část popisuje komoditní strukturu exportu a importu Švýcarské konfederace s Evropskou unií.

Tabulka 4.7 líčí komoditní strukturu exportu Švýcarska do Evropské unie mezi lety 2000 až 2010. V těchto letech Švýcarsko nejvíce vyváželo do EU27 ostatní vyráběné zboží ze skupin SITC 6+8+9 trend u tohoto exportu je v letech 2000-2010 rostoucí. Ze skupiny SITC 6 Švýcarsko nejvíce vyváželo do Evropské unie papír, lepenku a výrobky z nich, železo a ocel, barevné kovy, výrobky z kovů. Ze skupiny SITC 8 Švýcarsko nejvíce exportovalo do EU oděvy a oděvní doplňky, odborné, vědecké a řídicí materiály. Také Švýcarsko ve výrazné části exportovalo chemikálie ze skupiny SITC 5, trend je u tohoto exportu v letech 2000 až 2010 rostoucí. Z této skupiny Švýcarsko nejvíce vyváželo organické chemikálie, léčiva a farmaceutické výrobky firem Novartis a Roche, plasty v primárních formách, chemické materiály a produkty firmy Clariant, organické materiály. Nejméně Švýcarsko exportovalo do Evropské unie energetické produkty ze skupiny SITC 3, u tohoto vývozu je mezi lety 2005 až 2008 trend rostoucí. Z této skupiny Švýcarsko z EU nejvíce vyváželo ropné produkty, elektrický proud a plyn. Celkový export ze Švýcarska do Evropské unie má v letech 2000 až 2010 rostoucí trend, avšak v roce 2009 import mírně pokles, kvůli recesi.

Tabulka 4.7 Komoditní struktura exportu Švýcarské konfederace do Evropské unie (v mil. euro)

	SITC ⁶ 0-9	SITC 0+1	SITC 2+4 ⁷	SITC 3	SITC 5	SITC 7	SITC 6+8 ⁸ +9 ⁹
	CELKOVĚ	Potraviny, tabák, nápoje	Surové materiály	Energetické produkty	Chemikálie	Stroje, dopravní prostředky	Ostatní vyráběné zboží
2000	62 568	1 262	1 124	543	14 195	19 331	26 113
2005	66 575	1 868	902	1 777	21 332	17 927	22 769
2006	71 641	2 041	1 184	2 254	24 208	17 247	24 707
2007	76 641	2 406	1 421	2 257	25 309	18 262	29 986
2008	80 321	2 720	1 379	2 549	26 039	18 823	28 811
2009	74 004	2 889	926	2 437	27 162	14 688	25 902
2010	83 189	3 200	1 388	998	29 609	17 002	30 992

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Pozn.: Švýcarská konfederace včetně Lichtenštejnska.

⁶ SITC je zkratka pro Standart International Trade Classification (Standardní mezinárodní klasifikace zboží).

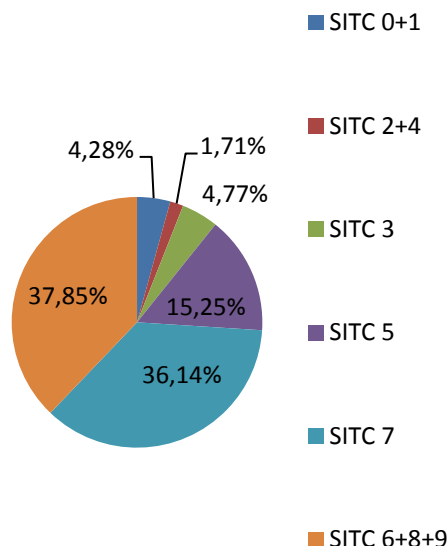
⁷ Skupina SITC 2 se skládá ze surových materiálů s výjimkou paliv. Surové materiály jsou prezentovány kůží, olejem, semeny, olejnatými plody, surovými kaučuky, korky, dřevem, sběrovými papíry, textilními vlákny a jejich odpad, surovými hnojivy, kovovými odpady, surovin živočišného a rostlinného původu. SITC 4 se skládá z vosků, živočišných a pevných olejů, tuků.

⁸ Skupina SITC 6 se skládá z tržních výrobků tříděných podle materiálu. Tržní výrobky jsou prezentovány koženými, pryžovými, korkovými a dřevěnými výrobky. Papírem, lepenkou, textilními přízemi, tkaninami, železem, oceli, barevnými kovy a kovovými výrobky. SITC 8 se skládá z ostatních vyráběných zboží. Ostatní vyráběné zboží jsou prezentovány hodinkami, osvětlením, nábytkem, lůžkovinami, matracemi, galanterií, kabelkami, oděvy a oděvními doplňky. Odbornými a vědeckými materiály, fotografickými přístroji a optickými výrobky.

⁹ Skupina SITC 9 se skládá z produktů, které nejsou klasifikovány jinde.

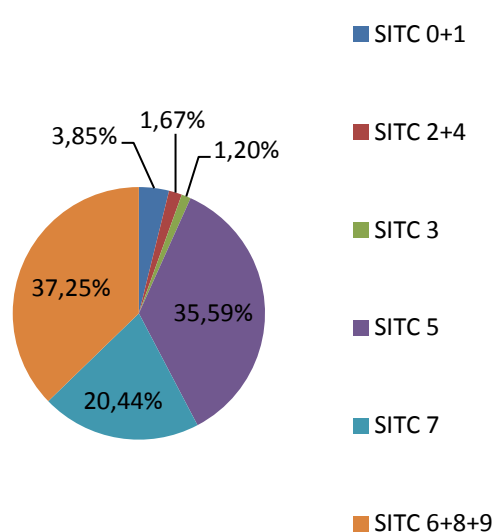

Graf 4.4 Komoditní struktura exportu Švýcarska do Evropské unie za rok 2000

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Graf 4.5 Komoditní struktura exportu Švýcarska do Evropské unie za rok 2010

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Grafy 4.4 a 4.5 líčí komoditní strukturu exportu Švýcarska do Evropské unie za rok 2000 a 2010. Z těchto grafů vyplývá, že exportu ze Švýcarska do Evropské unie ze skupin SITC 6+8+9 poklesl v roce 2010 o 4,45% oproti roku 2000, trend je tedy klesající. Oproti roku 2001 poklesl v roce 2010 export o 12,9% ze skupiny SITC 7, trend je tedy klesající. Rostoucí trend je u skupiny SITC 5, kdy v roce 2010 vzrostl export o 12,9% oproti roku 2000.

Tabulka 4.8 líčí komoditní strukturu importu do Švýcarska z Evropské unie mezi lety 2000 – 2010. Švýcarsko nejvíce dováží z Evropské unie ostatní vyráběné zboží ze skupin SITC 6+8+9, tento import má mezi lety 2000 – 2010 rostoucí trend. Ze skupiny SITC 6 Švýcarsko nejvíce dováží barevné kovy, výrobky z kovů, textilní příze, tkaniny a související produkty. Ze skupiny SITC 8 Švýcarsko nejvíce importuje oděvy a oděvní doplňky. Švýcarská konfederace také výrazně dováží stroje, dopravní prostředky ze skupiny SITC 7, tento import má v letech 2000 - 2010 rostoucí trend. Ze skupiny SITC 7 Švýcarsko nejvíce dováží z Evropské unie výkonné stroje a zařízení, strojní zařízení pro průmysl. Naopak Švýcarsko nejméně importuje z Evropské unie surové materiály, ze skupin SITC 2+4 u tohoto importu je v letech 2000 – 2010 rostoucí trend. Z těchto skupin Švýcarsko nejvíce dováží obiloviny a

obilné výrobky. Celkový import do Švýcarska z Evropské unie má rostoucí trend v letech 2000 až 2010, avšak v roce 2009 import mírně poklesl kvůli recesi.

Tabulka 4.8 Komoditní struktura importu do Švýcarské konfederace z Evropské unie (v mil. euro)

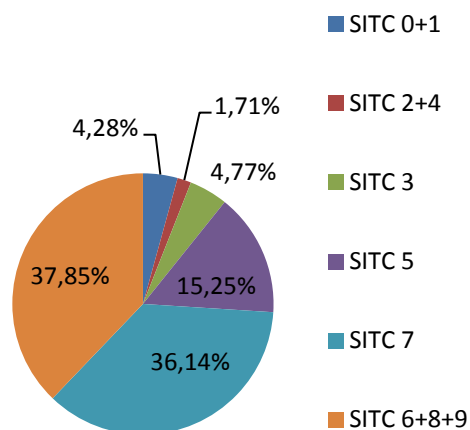
	SITC 0-9	SITC 0+1	SITC 2+4	SITC 3	SITC 5	SITC 7	SITC 6+8+9
	CELKOVĚ	Potraviny, tabák, nápoje	Surové materiály	Energetické produkty	Chemikálie	Stroje, dopravní prostředky	Ostatní vyráběné zboží
2000	72 525	3 102	1 239	3 464	11 058	26 208	27 454
2005	82 587	3 775	1 402	4 402	16 406	26 345	30 257
2006	87 788	4 137	1 570	5 536	18 238	25 340	32 967
2007	92 610	4 378	1 609	5 153	19 957	25 644	35 869
2008	98 006	5 018	1 667	6 646	18 078	28 197	38 400
2009	88 589	4 965	1 462	4 762	17 597	24 735	35 068
2010	105 218	5 417	1 803	5 224	20 944	28 459	43 371

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Pozn.: Švýcarská konfederace včetně Lichtenštejnska.

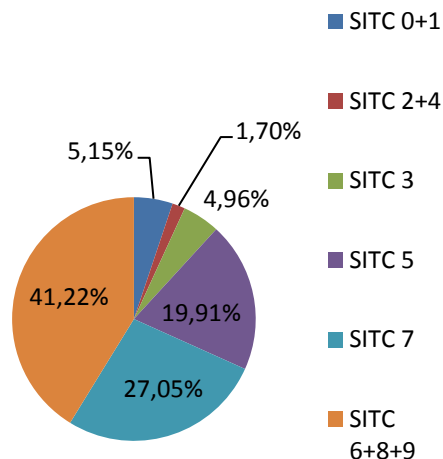
Grafy 4.6 a 4.7 líčí komoditní strukturu importu do Švýcarské konfederace z Evropské unie za roky 2000 a 2010. Z grafů vyplývá, že import ze skupiny SITC 5 vzrostl v roce 2010 o 4,66%, oproti roku 2000, trend je tedy rostoucí. Vývoz do Švýcarska z Evropské unie ze skupin SITC 6+8+9 vzrostl v roce 2010 o 3,37% oproti roku 2000, trend je tedy rostoucí. Naopak klesající trend je u importu ze skupin SITC 7, kdy v roce 2010 poklesl import oproti roku 2000 o 9,09%.

Graf 4.6 Komoditní struktura importu do Švýcarské konfederace z Evropské unie v roce 2000

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Graf 4.7 Komoditní struktura importu do Švýcarské konfederace z Evropské unie v roce 2010

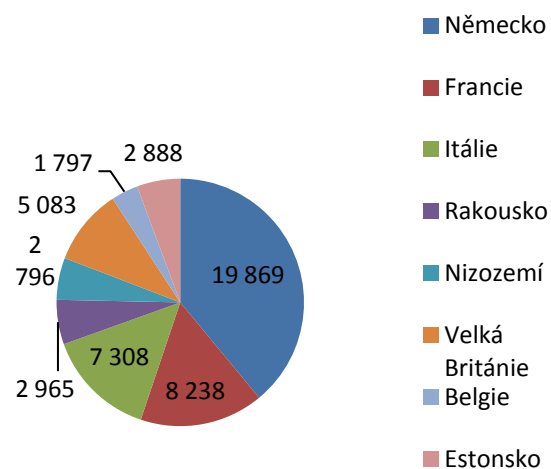

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

4.3.2 Hlavní vývozní partneři Švýcarska v letech 2001 a 2010

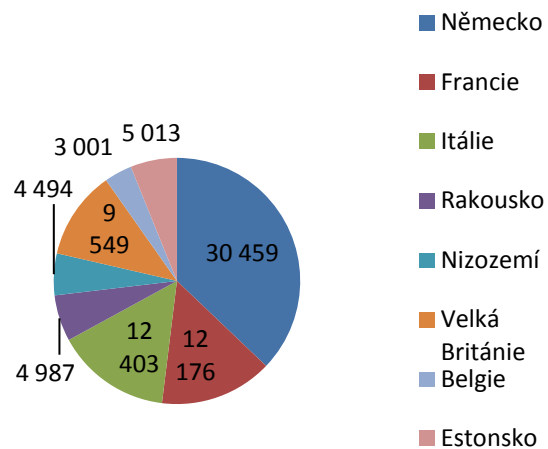
Tato část popisuje hlavní vývozní partnery Švýcarska v rámci Evropské unie v letech 2001 a 2010

Graf 4.8 Největší vývozní partneři Švýcarska v rámci Evropské unie v roce 2001 (v mil. euro)

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Graf 4.9 Největší vývozní partneři Švýcarska v rámci Evropské unie v roce 2010 (v mil. euro)

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

V grafech 4.8 a 4.9 je vylíčeno osm hlavních obchodních partnerů Švýcarska v rámci Evropské unie v roce 2001 a v roce 2010. Z těchto grafů vyplývá, že hlavními obchodními partnery jsou Německo, Francie a Itálie. Export Švýcarska do těchto osmi (Německo, Francie, Itálie, Rakousko, Holandsko, Velká Británie, Belgie a Estonsko) zemí neustále roste, trend exportu je tedy rostoucí.

4.4 Obchodní a ekonomická spolupráce Švýcarska a České republiky

Smluvní základna mezi Švýcarskem a Českou republikou je tvořena 27 mezistátními dohodami. V obchodních a hospodářských vztazích je aktuálních šest smluv. (Zastupitelský úřad ČR v Bernu, 2010).

16. 11. 1973 v Bernu byla podepsána smlouva mezi ČSSR a Švýcarskem o ochraně údajů, o původu, označení původu a jiných zeměpisných označeních. 5. 10. 1990 v Bernu byla podepsána Dohoda mezi ČSFR a Švýcarskem o podpoře a vzájemné ochraně investic. V Praze 18. 11. 1991 byla podepsána dohoda mezi vládou ČSFR a Švýcarskem o půjčce ve výši 40 milionů amerických dolarů. V Bernu 10. 6. 1996 byla podepsána Smlouva mezi ČR a Švýcarskem o sociálním zabezpečení. 23. 10. 1996 byla podepsána smlouva mezi ČR a Švýcarskem o zamezení dvojího zdanění v oboru daní z příjmů a z majetku. Poslední smlouva v obchodních a hospodářských vztazích je smlouva mezi vládou ČR a Švýcarskou spolkovou radou o pravidelných leteckých linkách, jak líčí Zastupitelský úřad ČR v Bernu (2010).

Kromě těchto mezistátních dohod jsou vztahy České republiky a Švýcarska koordinovány pomocí Programu švýcarsko – české spolupráce 2007 – 2012 (Swiss-Czech Cooperation Programme). Tento program byl podepsán 20. 12. 2007 v Bernu, avšak byl zahájen 8. 6. 2008. Cílem tohoto programu je zredukovat sociální a hospodářské disparity mezi státy rozšířené Evropské unie. Švýcarská konfederace poskytla České republice finanční pomoc ve výši 109,78 mil. CHF. Tato finanční pomoc se rozdělí mezi čtyři prioritní osy.

První prioritní osa Bezpečnost, stabilita a podpora reforem je zaměřena na podporu regionální a místní kapacity. Do této prioritní osy lze zařadit Fond partnerství, prevence a řízení katastrof, boj proti korupci a inovace soudnictví. Druhá prioritní osa je charakterizována

Životním prostředím a infrastrukturou a je zaměřena na zamezení znečišťování životního prostředí. Do této priority lze zařadit Fond environmentální expertízy. Třetí prioritní osa je Podpora soukromého sektoru. Čtvrtá prioritní osa Rozvoj lidských zdrojů a sociální rozvoj je zaměřena na vědu a výzkum, zdravotní péči pro seniory a postižené občany (Odboru informování o evropských záležitostech, 2009).

Podle Odboru informování o evropských záležitostech (2009) musí nejméně 40 % celkové finanční pomoci Švýcarska směřovat do prioritních regionů České republiky. Prioritními regiony je Moravskoslezská kraj, Olomoucký kraj a Zlínský kraj. Ministerstvo financí je hlavní aktér spolupráce v České republice, na straně Švýcarské konfederace jsou hlavní aktéři švýcarské velvyslanectví v Praze, Federální ministerstvo hospodářských věcí pomocí Státní kanceláře pro hospodářské záležitosti a Federální ministerstvo zahraničních věcí pomocí Švýcarské agentury pro rozvoj a spolupráci.

Projekty se budou schvalovat do 14. 6. 2012 a finanční pomoc se bude proplácet do 14. 6. 2017.

Obchodní výměna mezi Českou republikou a Švýcarskem

V této části je vylíčen export, import a obchodní bilanci mezi Švýcarskem a Českou republikou.

Tabulka 4.9 Export, import a obchodní bilance Švýcarské konfederace a České republiky (v milionech euro)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Import</i>	445	574	581	636	706	886	1039	1142	1140	1647
<i>Export</i>	615	644	678	743	824	922	1100	1166	979	1329
<i>Obchodní bilance</i>	169	70	97	108	118	36	71	24	-161	-318

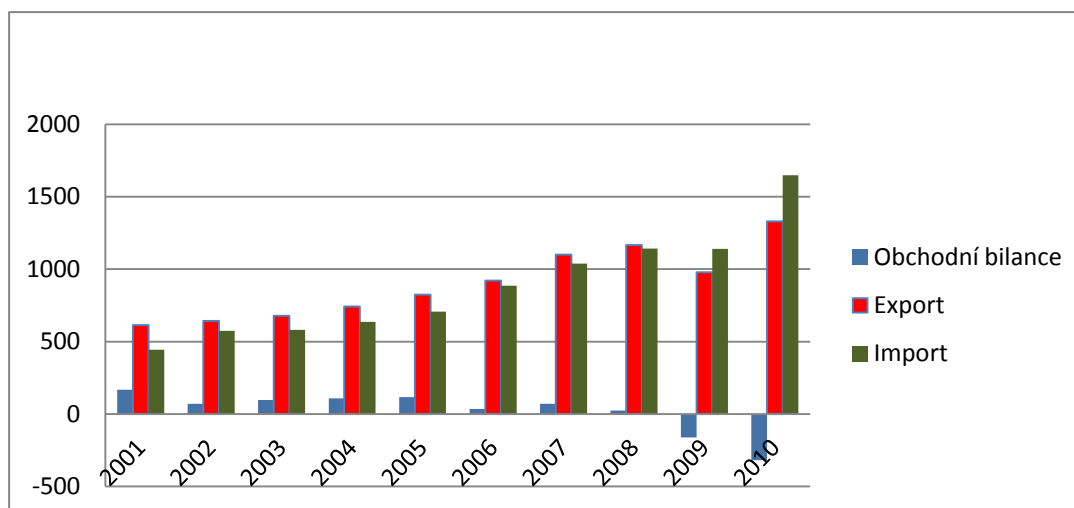
Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Pozn.: Švýcarská konfederace včetně Lichtenštejska.

Od roku 2001 do roku 2010 má import a export rostoucí trend, avšak v roce 2009 import a export mírně klesl kvůli recesi.

Od roku 2001 do roku 2008 je saldo obchodní bilance Švýcarska a České republiky kladné, v roce 2009 nastal zlom kvůli recesi a od tohoto roku do roku 2010 je saldo obchodní záporné.

Graf 4.10 Vývoj obchodu České republiky a Švýcarska

Zdroj: Eurostat, 2011. Vlastní zpracování.

Graf 4.10 líčí vývoj velikosti obchodní bilance, exportu a importu mezi lety 2001 až 2010. Z tohoto grafu je zřejmé, že v letech 2001 až 2008 byla obchodní bilance kladná a export Švýcarska do České republiky byl větší než import Švýcarska z České republiky. Roku 2009 a 2010 byla obchodní bilance záporná a export Švýcarska do České republiky byl menší než import Švýcarska z České republiky.

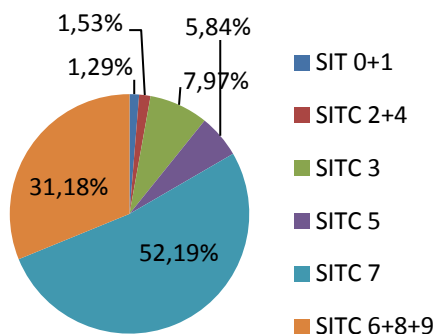
Tabulka 4.10 líčí komoditní strukturu importu Švýcarska z České republiky v letech 2001 až 2010. Z tabulky vyplývá, že Švýcarsko z České republiky nejvíce dováží stroje, dopravní prostředky ze skupiny SITC 7, trend u tohoto dovozu je v letech 2001 až 2010 rostoucí. Z této skupiny Švýcarsko nejvíce dováží silniční vozidla, kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat. Také Švýcarsko ve výrazné části dováží ostatní vyráběné zboží ze skupin SITC 6+8+9, trend u tohoto importu je rostoucí. Ze skupiny SITC 6 Švýcarsko nejvíce dováží kovové výrobky, výrobky z pryže. Ze skupiny SITC 8 Švýcarsko nejvíce dováží různé výrobky a ze skupiny SITC 9 zlato, nikoli mincovní. Naopak nejméně Švýcarsko z České republiky dováží energetické produkty ze skupiny SITC 3. Z této skupiny je to elektrický proud, ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály. Celkový rostoucí trend import má rostoucí trend, ale v roce 2009 mírně poklesl, kvůli recesi.

Tabulka 4.10 Komoditní struktura importu do Švýcarska z České republiky (v tis. euro)

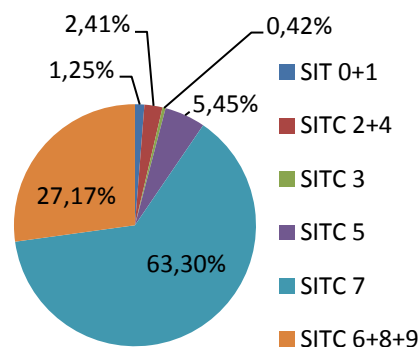
	SITC 0-9	SITC 0+1	SITC 2+4	SITC 3	SITC 5	SITC 7	SITC 6+8+9
	CELKOVĚ	Potraviny, tabák, nápoje	Surové materiály	Energetické produkty	Chemikálie	Stroje, dopravní prostředky	Ostatní vyráběné zboží
2001	39 218	506	600	3 124	2 290	20 468	12230
2002	637 081	6 430	7 095	25 505	42 982	339 621	215 448
2003	616 975	10 066	9 204	4 045	44 513	343 693	205 454
2004	667 392	8 539	7 638	6 862	51 139	350 332	242 882
2005	791 239	8 647	8 817	6 687	69 089	434 794	263 205
2006	1 044 088	10 719	9 173	4 490	63 362	637 449	318 895
2007	1 280 360	14 000	10 162	6 295	70 738	807 031	372 134
2008	1 425 731	13 259	14 704	12 627	76 648	918 981	389 512
2009	1 296 369	20 416	30 287	2 762	64 658	793 649	384 597
2010	1 657 473	20 677	39 960	6 941	90 408	1 049 147	450 340

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní výpočty.

Graf 4.11 Komoditní struktura importu do Švýcarska z České republiky za rok 2001

Graf 4.12 Komoditní struktura importu do Švýcarska z České republiky za rok 2010

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování. Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

V grafech 4.11 a 4.12 je znázorněna komoditní struktura importu do Švýcarska z České republiky za roky 2001 a 2010. Z těchto grafů vyplývá, že v roce 2010 vzrostl import o 11,11% ze skupiny SITC 7 (stroje, dopravní prostředky) oproti roku 2001. Naopak v roce 2010 poklesl import o 4,01% oproti roku 2001 ze skupin SITC 6+8+9(ostatní vyráběné zboží).

Tabulka 4.11 Komoditní struktura exportu Švýcarska do České republiky (v tis. euro)

	SITC 0-9	SITC 0+1	SITC 2+4	SITC 3	SITC 5	SITC 7	SITC 6+8+9
	CELKOVĚ	Potraviny, tabák, nápoje	Surové materiály	Energetické produkty	Chemikálie	Stroje, dopravní prostředky	Ostatní vyráběné zboží
2001	61 444	793	532	2 184	13 731	24 399	19 805
2002	677 064	13 188	7 277	6 157	189 881	237 488	223 072
2003	726 085	17 619	7 604	502	219 079	246 354	234 927
2004	842 006	17 992	8 190	1 409	258 123	283 221	273 071
2005	941 600	13 798	9 974	1 201	319 572	300 489	296 565
2006	997 965	19 638	10 432	1 561	313 422	364 124	288 788
2007	982 813	26 605	11 660	1 877	307 867	360 898	273 906
2008	1 054 231	31 017	9 331	3 407	331 233	375 618	303 625
2009	894 562	24 664	8 356	1 750	318 106	264 223	277 463
2010	1 016 131	30 899	10 789	1 582	309 148	336 464	327 249

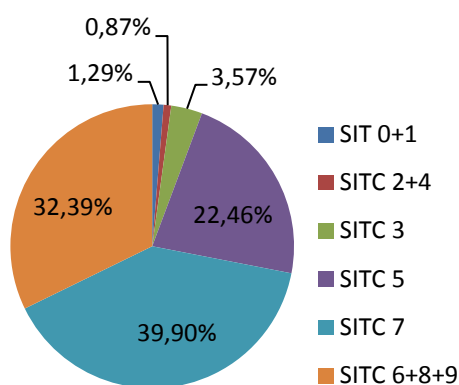
Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní výpočty.

Tabulka 4.11 líčí komoditní strukturu exportu Švýcarska do České republiky v letech 2001 až 2010. Nejvíce Švýcarsko vyváželo stroje, dopravní prostředky ze skupiny SITC 7, trend u tohoto exportu je v letech 2001 až 2010 rostoucí. Z této skupiny Švýcarská konfederace nejvíce vyváží elektrická zařízení, přístroje, spotřebiče a strojní zařízení pro určitá odvětví v průmyslu. Ve výrazné části Švýcarsko exportovalo do České republiky ostatní vyráběné zboží ze skupin SITC 6+8+9, trend u tohoto exportu je v letech 2001 až 2010 rostoucí. Ze skupiny SITC 6 Švýcarsko nejvíce exportuje textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, papír lepenku a výrobky z nich. Ze skupiny SITC 8 Švýcarsko nejvíce vyváželo fotografické přístroje, optické výrobky, různé výrobky, odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení. Ze skupiny SITC 9 Švýcarsko nejvíce vyváželo zlato, nikoli mincovní. Také Švýcarsko ve výrazné části exportovalo chemikálie ze skupiny SITC 5, trend u tohoto exportu je v letech

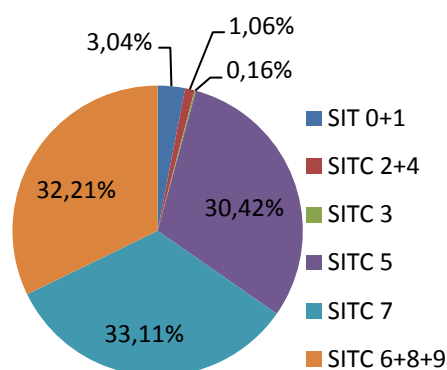

2001 až 2006 rostoucí. Z této skupiny Švýcarsko nejvíce dováželo do České republiky léčiva a farmaceutické výrobky, chemické materiály a produkty. Naopak nejméně Švýcarsko vyváželo do České republiky energetické produkty ze skupiny SITC 3, z této skupiny Švýcarsko nejvíce exportovalo elektrický proud, koks, brikety. Celkový export Švýcarska do České republiky má rostoucí trend, avšak v roce 2009 export mírně poklesl kvůli recesi.

Graf 4.13 Komoditní struktura exportu Švýcarska do České republiky za rok 2001

Graf 4.14 Komoditní struktura exportu Švýcarska do České republiky za rok 2010

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

V grafech 4.13 a 4.14 je znázorněna komoditní struktura exportu Švýcarska do České republiky za roky 2001 a 2010. Z těchto grafů vyplývá, že v roce 2010 poklesl export strojů, dopravních prostředků ze skupiny SITC 7 o 6,79% oproti roku 2001 a také poklesl export ostatních vyráběných zboží ze skupin SITC 6+8+9 o 0,18%. Naopak vzrostl export chemikálií ze skupiny SITC 5 o 7,96%.

5. Závěr

Cíl této bakalářské práce je zhodnocení obchodních a politických vztahů mezi Švýcarskem a Evropskou unií.

Švýcarsko je členem Evropského sdružení volného obchodu (EFTA,ESVO). Toto seskupení vzniklo 3. května 1960. Seskupení ESVO založily státy, které nechtěly být součástí nebo nemohly být součástí Evropské unie. Toto seskupení má nyní čtyři členy; Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Evropské sdružení volného obchodu má výrazné obchodní styky s Evropskou unií. Ze seskupení ESVO jediné Švýcarsko není členem Evropského hospodářského prostoru, protože to občané Švýcarska v referendu odmítli.

Švýcarsko není členem Evropské unie, avšak je členem Rady Evropy. Rada Evropy je mezivládní organizace, která garantuje právní stát, demokracii a základní lidská práva pro členské země.

Švýcarská konfederace je členem WTO od roku 1995. Švýcarsko v rámci WTO usiluje o odbourání cel a technických překážek v obchodu jak s EU 27, tak s extra EU 27.

Ve Švýcarské konfederaci se uplatňuje zásada federalismu, neutrality a demokracie.

Obchodní a politické vztahy Švýcarska a Evropské unie jsou definovány na základě bilaterálních dohod. Existují dva balíky bilaterálních dohod. První balík bilaterálních dohod byl uzavřen v letech 1994 a 1998 a vstoupil v platnost roku 2002. První balík bilaterálních dohod se skládá ze sedmi dohod. Dohoda o volném pohybu osob, dohoda o technických bariérách obchodu, dohoda o trzích s veřejnými zakázkami, dohoda o zemědělství, dohoda o pozemní přepravě, dohoda o letecké dopravě a dohoda o výzkumu. Druhý balík bilaterálních dohod byl uzavřen mezi lety 2001 a 2004. Druhý balík bilaterálních dohod se skládá z devíti dohod, které vstoupily v platnost postupně. Dohoda o ochraně životního prostředí, dohoda o statistice, dohoda o boji proti podvodům, dohoda o důchodech a dohoda o odborné výchově, dohoda o pohybu osob (Schengen – Dublin), dohoda o zdanění příjmů z úspor, dohoda o zpracovaných zemědělských produktech, dohoda MEDIA (televizní programy a filmy).

Evropská unie je hlavní obchodní partner Švýcarské konfederace. Švýcarsko je pro Evropskou unií čtvrtým nejdůležitějším partnerem, hned za USA, Čínou a Ruskem.

Export Švýcarska do Evropské unie tvoří cca 60% celkového exportu a import z Evropské unie do Švýcarska tvoří necelých 80%.

Seskupení ESVO v letech 2007 až 2010 více exportuje do Evropské unie, než importuje. Švýcarská konfederace v letech 2001 až 2010 více dováží z EU 27, než do ní dováží. Obchodní bilance Švýcarska a Evropské unie je tak záporná. Švýcarsko v letech 2000 až 2010 nejvíce exportovalo do Evropské unie ostatní vyráběné zboží ze skupin SITC 6+8+9 trend u tohoto exportu je rostoucí. Ze skupiny SITC 6 Švýcarsko nejvíce vyváželo do Evropské unie papír, lepenku a výrobky z nich, železo a ocel, barevné kovy, výrobky z kovů. Ze skupiny SITC 8 Švýcarsko nejvíce exportovalo oděvy a oděvní doplňky, odborné, vědecké a řídicí materiály. Také Švýcarsko ve výrazné části exportovalo chemikálie ze skupiny SITC 5. Z této skupiny Švýcarsko nejvíce vyváželo léčiva a farmaceutické výrobky firem Novartis a Roche, chemické materiály a produkty. V letech 2000 až 2010 měl export rostoucí trend.

Švýcarsko nejvíce dováželo z Evropské unie ostatní vyráběné zboží ze skupin SITC 6+8+9. Ze skupiny SITC 6 Švýcarsko nejvíce dováží barevné kovy, výrobky z kovů, textilní příze, tkaniny a související produkty. Ze skupiny SITC 8 Švýcarsko nejvíce importuje oděvy a oděvní doplňky. Švýcarsko také výrazně dováží stroje, dopravní prostředky ze skupiny SITC 7. Trend importu je v letech 2000 až 2010 rostoucí.

Hlavní obchodní partneři Švýcarska v rámci Evropské unie jsou Německo, Francie a Itálie.

Švýcarsko má menší stupeň otevřenosti ekonomiky než Česká republika. V letech 2001 až 2008 Švýcarsko do České republiky více dováží, než z ní vyváží. V roce 2009 export Švýcarska poklesl, kvůli recesi a import do Švýcarska z České republiky převýšil export Švýcarska.

Švýcarsko z České republiky v letech 2001 až 2010 nejvíce dováží stroje a dopravní zařízení ze skupiny SITC 7, trend u tohoto exportu je rostoucí. Naopak Švýcarsko do České republiky nejvíce dováží chemikálie ze skupiny SITC 5.

6. Seznam použité literatury

- CIHELKOVÁ, Eva, 2003. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Praha: C.H. BECK
- DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra et.al., 2008. *Komparace politických systémů. Základní modely demokratických systémů*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.
- DVOŘÁK, Pavel, 1999. *Základy mezinárodní obchodní politiky*. Praha: Ediční oddělení VŠE Praha.
- EUROSTAT, 2011. *External and intra-EU trade statistical yearbook; Data 1958 – 2010*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- FOJTÍKOVÁ, Lenka, 2009. *Zahraničně obchodní politika ČR: Historie a současnost (1945 – 2008)*. Praha: C.H. Beck.
- GRONNINGSAEGER ,Tore, 2011. *THIS IS EFTA 2011*. Brussels: Drifosett.
- KALINSKÁ, Emilie, 2010. *Mezinárodní obchod v 21. Století*. Praha: Grada Publishing.
- KALINSKÁ, Emílie a Ludmila Štěrbová et al., 2007. *Mezinárodní obchod (pro 2 MO 301)*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.
- KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN, 2006. *Hospodářská politika: teorie a praxe*. 2. vyd. Ostrava: Sokrates.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Vladimír TÝČ, 2008. *Vnější obchodní vztahy Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita.
- KUBIŠTA, Václav et al., 2009. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- SVATOŠ, Miroslav et al., 2009. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing.
- VAHL, Marius a Nina GROLIMUND, 2006. *Integration without Membership: Switzerland's Bilateral Agreements with the European Union*. Brussels: Centre for European Policy Studies.
- Zastupitelský úřad ČR v Bernu, 2010. *Souhrnná teritoriální informace Švýcarsko*. Česká republika.
- Český statistický úřad. *Databáze zahraničního obchodu*. [online]. [cit. 14. 03. 2012]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h>

Český statistický úřad. *Databáze Eurostatu*. [online]. [cit. 14. 03. 2012]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

European Commission. *EC Switzerland Free Trade Agreement*. [online] 2007 [cit. 29. 02. 2012]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/january/tradoc_133045.pdf

Eurostat. *Program česko – švýcarské spolupráce*. [online]. [cit. 8. 03. 2012]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8486/12194/clanek/eurocentrum-praha/>

The European Free Trade Association, 2011. *EFTA STATES' TRADE WITH THE WORLD, 2007-201*. [online]. 2011 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.efta.int/~media/Documents/free-trade/trade-statistics/World.pdf>

Mediální skupina MAFRA, *Švýcaři vytáhli proti gastarbeitřům, omezení se dotkne i Čechů*. [online] 2012 [cit. 27. 4. 2012]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/svycarsko-omezilo-vydavani-povoleni-k-pobytu-f45-/zahranicni.aspx?c=A120418_192241_zahranicni_aha

Integration office FDFA/FDEA. *Bilateral agreements Switzerland-EU*. [online] Schweizerische Eidgenossenschaft, 2011 [cit. 29. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.europa.admin.ch/themen/00500/00506/00526/index.html?lang=en>

State Secretariat for Economic Affairs SECO, 2008. *The General Agreement on Trade in Services (GATS)* [online]. [cit. 8. 02. 2012]. Dostupné z: <http://www.seco.admin.ch/themen/00513/00586/00587/index.html?lang=en>

World Trade Organization, 2012. *What we stand for* [online]. WTO [cit. 8. 02. 2012]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm#budget

7. Seznam zkratek

EEA	Evropská agentura pro životní prostředí
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
EHP	Evropský hospodářský prostora
EHS	Evropské hospodářské sdružení
ES	Evropské společenství
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EX	Export
FDEA	Federální ministerstvo hospodářství
FDFA	Federální ministerstvo zahraničních věcí
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GATTS	Všeobecná dohoda o obchodu a službách
HDP	Hrubý domácí produkt
CHF	Švýcarský frank
IM	Import
MFN	Doložky nejvyšších výhod
OSN	Organizace spojených národů
SECO	Státní sekretariát pro hospodářství
SITC	Standardní mezinárodní klasifikace zboží
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar

WTO

Světová obchodní organizace

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. 5. 2012

Kateřina Mecová